

**Ewaluacja ex-ante Programu Dom Kultury +
Wyniki badań kompleksowych**

**raport końcowy opracowany dla
Narodowego Centrum Kultury**

**NARODOWE
CENTRUM
KULTURY**

przygotowany przez firmę Grupa IQS sp. z o.o.

Warszawa, grudzień 2010

Wykaz skrótów i wyjaśnienie terminów użytych w raporcie

CAL – Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej
CAWI – Computer Assisted Web Interviewing (ankieta internetowa)
CCI - corporate community involvement (społeczne zaangażowanie biznesu)
DK – dom kultury
DK+ - Program Dom Kultury+
GOK – gminny ośrodek kultury
GPS – Grupa Planowania Strategicznego
FGI – Focus Groups Interviews (wywiady zogniskowane)
IDI – In-Depth Interviews (wywiady pogłębione)
JST – jednostka samorządu terytorialnego
NCK – Narodowe Centrum Kultury
SIWZ – Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia

Beneficjenci – domy kultury, które w wyniku konkursu wniosków uzyskali możliwość uczestniczenia w Programie Dom Kultury+

Przedstawiciele domów kultury (DK) – osoby, które brały udział w Priorytecie I polegającym na przeprowadzeniu I-szego i II-go etapu szkoleń podstawowych (dyrektorzy domów kultury, bądź inni pracownicy DK wyznaczeni do realizacji Programu Dom Kultury+).

Przedstawiciele jednostki samorządu terytorialnego (JST) – osoby, które z ramienia gminy (wiejskiej, wiejsko-miejskiej lub miejskiej) zostały zaproszone do udziału w Programie Dom Kultury+ i brały udział w Priorytecie I polegającym uczestnictwie w I-szym i II-gim etapie szkoleń podstawowych.

Przedstawiciele partnera DK w programie (Partner) - osoby, które z ramienia innej instytucji (np. szkoła, biblioteka, straż pożarna, policja, organizacja, stowarzyszenie, klub, koło, firma produkcyjna/usługowa)¹ zostały zaproszone do udziału w Programie Dom Kultury+ i brały udział w Priorytecie I polegającym uczestnictwie w I-szym i II-gim etapie szkoleń podstawowych.

*Lista przykładowych instytucji, które mogą być potencjalnymi Partnerami dla domów kultury znajduje się w Załączniku 5.

Spis treści:

1.	Streszczenie raportu ewaluacyjnego	4
2.	Wprowadzenie.....	8
2.1.	Opis Programu Dom Kultury+	8
2.1.1.	Założenia Programu Dom Kultury+	8
2.1.2.	Priorytety Programu Dom Kultury+	9
2.2.	Sytuacja domów kultury w Polsce.....	10
3.	Opis procesu badawczego.....	16
3.1.	Cele badania	16
3.2.	Zakres oceny.....	16
3.3.	Metody zastosowane do oceny systemu wdrożeniowego.....	17
3.4.	Opis metod i technik badawczych	18
3.5.	Kryteria ewaluacyjne	22
3.5.1.	Wskaźnik trafności	23
3.5.2.	Wskaźnik użyteczności.....	24
3.5.3.	Wskaźnik ryzyka	24
4.	Ewaluacja Programu Dom Kultury+	25
4.1.	Ewaluacja Programu - TRAFNOŚĆ	25
4.1.1.	Ocena trafności wyznaczenia celu programu.....	25
4.1.2.	Ocena wskaźnika trafności w zakresie ważności i kompletności priorytetów.....	26
4.1.3.	Ocena wskaźnika trafności doboru grupy docelowej beneficjentów programu Dom Kultury + ...	27
4.2.	Ewaluacja Programu - UŻYTECZNOŚĆ	28
4.2.1.	Ocena wskaźnika użyteczności w zakresie wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego domów kultury.....	28
4.2.2.	Ocena wskaźnika użyteczności w zakresie kształtowania postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze.....	28
4.2.3.	Ocena wskaźnika użyteczności w zakresie zwiększania atrakcyjności usług kulturalnych.....	29

4.3.	SIEĆ WSPARACIA - ocena wpływu na działalność DK.....	29
4.4.	Ocena wdrażania Programu Dom Kultury + (system wdrażania).....	30
4.5.	Wskaźnik ryzyka.....	30
4.6.	Silne strony.....	31
4.7.	Ocena Programu Dom Kultury+ przez beneficjentów	31
5.	Analiza SWOT Programu DK+	33
6.	Wyniki badania ilościowego, jako komponent ewaluacji	35
6.1.	Priorytety stawiane sobie przez domy kultury w zakresie oferty i infrastruktury.....	35
6.2.	Priorytety stawiane sobie przez domy kultury w zakresie zatrudnianej kadry	38
6.3.	Kwota niezbędna do sprawnego funkcjonowania domu kultury i jej proponowany podział wg priorytetów	41
7.	Wnioski i rekomendacje	43
8.	Załączniki	47
	Załącznik 1. Wyniki badania ilościowego.....	47
8.1.	Funkcjonowanie domów kultury – perspektywa przedstawiciela DK	47
8.2.	Domy kultury w oczach partnerów.....	56
	Załącznik 2. Beneficjenci Programu Dom Kultury+	63
	Załącznik 3. Przykłady potencjalnych PARTNERÓW w Programie DK+	65
	Załącznik 4. Bibliografia.....	66
	Załącznik 5. Raport badawczy „Ewaluacja szkoleń podstawowych”	67
	Załącznik 6. Raport analityczny „Uwarunkowania zewnętrzne i potencjał domów kultury”	67
	Załącznik 7. Raport cząstkowy „Funkcjonowanie domów kultury”	67
	Załącznik 8. Raport cząstkowy „Analiza mocnych i słabych stron DK”	67

1. Streszczenie raportu ewaluacyjnego

Ewaluacja ex-ante Programu Dom Kultury + jest zbiorem wyników czterech projektów badawczych prowadzonych przez Grupę IQS Sp. z o.o. na zlecenie Narodowego Centrum Kultury w ramach przeprowadzenia ewaluacji ex-ante Programu Dom Kultury+.

Zgodnie z art. 15 ustawy o zasadach prowadzenia każdego programu, także programu realizowanego w obszarze kultury, instytucja opracowująca go jest zobowiązana przygotować przed jego przyjęciem raport ewaluacyjny, zawierający uprzednią ewaluację według listy ustalonych wskaźników, w tym przypadku trafności, skuteczności i użyteczności realizacji programu.

Ewaluacja przygotowana przed przyjęciem dokumentu nazywana ewaluacją ex-ante ma na celu ocenę postaw, przygotowania, uzasadnienia programu i zgodności dokumentu z potrzebami Zamawiającego. Jej celem jest także zweryfikowanie spójności programu, jego trafność w kontekście zidentyfikowanych celów oraz ocena skuteczności i efektywności realizacji programu. Głównym celem ewaluacji Programu Dom Kultury+ była ocena programu z uwzględnieniem dwóch wskaźników ewaluacyjnych, trafności i użyteczności.

Osiągnięcie tego celu zostało wykonane w oparciu o zestaw szczegółowych pytań ewaluacyjnych. Uzyskane odpowiedzi ułatwiły zbadanie Programu pod kątem trafności zidentyfikowanych potrzeb i problemów rozwojowych, wewnętrznej spójności programu, trafności zdefiniowanych celów, priorytetów i działań oraz systemu realizacji.

Szczegółowe pytania ewaluacyjne brzmiały:

- Czy Program Dom Kultury+ przedstawia właściwą strategię, pozwalającą sprostać wyzwaniom, przed którymi stoi sektor instytucji kulturalnych (domy kultury)?
- Czy Program Dom Kultury+ jest właściwie zdefiniowany, ma przejrzyste cele i priorytety?
- Czy realne jest osiągnięcie tych celów przy posiadanych przez domy kultury zasobach finansowych?
- Czy zidentyfikowano właściwe wskaźniki dla poszczególnych celów programu?
- Czy zaproponowane wskaźniki i ich wartości docelowe tworzą podstawę przyszłego systemu monitoringu i ewaluacji wdrażania danej strategii?
- Czy system wdrażania jest zaprojektowany w sposób umożliwiający realizację programu i osiągnięcie jego celów?
- Czy Program Dom Kultury + odpowiada na potrzeby opisanych w programie beneficjentów w zakresie celu oraz ważności i kompletności priorytetów?
- Czy grupa docelowa beneficjentów i ich partnerów została określona prawidłowo?

- Czy Program Dom Kultury + umożliwi przekształcenie domów kultury w nowoczesne centra kultury lokalnej w zakresie wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego DK?
- Czy Program Dom Kultury + umożliwi przekształcenie domów kultury w nowoczesne centra kultury lokalnej w zakresie kształtowania postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze?
- Czy Program Dom Kultury + umożliwi przekształcenie domów kultury w nowoczesne centra kultury lokalnej w zakresie zwiększenia atrakcyjności usług kulturalnych?

Cele ewaluacji zostały osiągnięte z wykorzystaniem metodologii badawczej opierającej się na tzw. triangulacji metodologicznej, która polega na zróżnicowaniu wykorzystywanych metod i technik badawczych, źródeł danych oraz perspektyw badawczych wykorzystywanych przez zespół analityków. Dzięki podejściu triangulacyjnemu raport końcowy przedstawia informacje, które zostały wygenerowane na drodze kompleksowej analizy zebranego materiału. Dane do analizy były zbierane za pomocą wzajemnie uzupełniających się metod i technik badawczych. Przeprowadzono następujące cząstkowe projekty badawcze:

- **Desk Research** z wykorzystaniem materiałów zastanych
- **CAWI** (Computer Assisted Web Interviewing) – ankieta internetowa realizowana poprzez 3 badania
- **Zogniskowane wywiady grupowe**
- **Case study**

Wyniki analiz zostały przedstawione w trzech częściach projektu. Pierwsza część zawiera wprowadzenie określające cele i metody badań, źródła wykorzystane w pracy oraz zakresy oceny. W części drugiej znajdują się wyniki oceny, gdzie zbadano zakres programu i jego zgodność z wymaganiami Zamawiającego, zawarto tu także odpowiedzi na kluczowe pytania ewaluacyjne. Część trzecia to wnioski i rekomendacje wynikające z przeprowadzonych działań ewaluacyjnych.

Wyniki badania ewaluacyjnego zostały uzupełnione ewaluacją I i II tury szkoleń przedstawicieli domów kultury uczestniczących w projekcie oraz ich partnerów lokalnych. Badanie ewaluacji szkolenia zostało przeprowadzone metodą ankiety internetowej (CAWI). Celem ewaluacji szkoleń było uzyskanie informacji na temat poziomu satysfakcji uczestników i ocena efektywności dwóch etapów szkoleń podstawowych, które zostały przeprowadzone w 2010 r. w ramach Priorytetu I „Szkolenia”.

Oceniano dwa etapy szkoleń podstawowych:

- I-szy etap szkoleń: **Powołanie Grupy Planowania Strategicznego**
- II-gi etap szkoleń: **Określenie misji i celów strategicznych**

Z uwagi na zakres oraz proces wdrażania programu Dom Kultury+ najważniejszymi kryteriami ewaluacyjnymi była **trafność i użyteczność** programu. W zakresie kryterium trafności oceniano: **cel programu, ważność i kompletność priorytetów** oraz **grupę docelową beneficjentów programu**.

Cel programu został określony prawidłowo. Uwzględnia działalność statutową domów kultury oraz diagnozę ich potrzeb oraz potrzeb społeczności lokalnych. Głównym celem Programu Dom Kultury + jest stworzenie nowoczesnego domu kultury, który jednocześnie będzie centrum rozwoju społeczności lokalnej. Ten cel jest zbieżny z deklarowanymi potrzebami domów kultury, potrzebami społeczności lokalnych oraz z potrzebą wypracowania nowego modelu domu kultury. Należy jednak zwrócić uwagę na ogólnikowy charakter opisu celów programu, który może prowadzić do nieporozumień i nadużyć interpretacyjnych. Do istotnych mankamentów należy zaliczyć pominięcie w opisie programu kwestii pozyskiwania przez dom kultury środków zewnętrznych. Kolejną wadą Programu jest marginalnie potraktowana sprawa organizowania i pozyskiwania wolontariatu.

Priorytety programu Dom Kultury+ zostały trafnie opisane biorąc pod uwagę ich ważność i kompletność. Przeprowadzona w ramach projektu ewaluacyjnego diagnoza sytuacji domów kultury wskazuje, że szkolenia pracowników, rozwój i infrastruktura to kluczowe wymiary funkcjonowania domów kultury i w przypadku wszystkich beneficjentów programu rzeczywiście zachodzi potrzeba poprawy tych obszarów. Należy jednak stwierdzić, że największe oczekiwania beneficjenci wiążą z priorytetem trzecim: infrastruktura. Priorytet pierwszy: szkolenia oraz drugi: rozwój są przez beneficjentów programu traktowane jako elementy pomocnicze.

Komponent trafność (grupa docelowa beneficjentów programu) Program DK+ nie został opisany prawidłowo. Wynika to z faktu dużego zróżnicowania beneficjentów programu mimo „teoretycznie” dużych podobieństw formalnych. Wyniki badań wskazują jednak dobitnie, że wielkość miejscowości, w której znajduje się dom kultury lub wielkość gminy nie są wystarczającymi cechami wskazującymi na podobieństwo instytucji. Do istotnych elementów różnicujących należy zaliczyć tradycję i historię regionu związaną z aktywnością kulturalną oraz jego zamożność. Diagnoza domów kultury wskazuje na rozbieżne oczekiwania wobec programu, których źródło istnieje w niejednorodności grupy beneficjentów.

Ewaluacyjny wskaźnik użyteczności został wykorzystany w ocenie Programu w zakresie: **wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego DK, kształtowania**

postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, zwiększenia atrakcyjności usług kulturalnych.

Wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego DK zostało w Programie określone prawidłowo. Diagnoza sytuacji infrastrukturalnej DK wskazuje na obecność olbrzymich obszarów deficytów. Jednak z uwagi na nietrafność wyboru grupy docelowej beneficjentów programu analizując ten komponent wskaźnika użyteczności należy wspomnieć o bardzo różnych oczekiwaniach poszczególnych DK w zakresie wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego.

Jednym z komponentów wskaźnika użyteczności **było kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze.** Przeprowadzona diagnoza sytuacji wskazuje, że jest to jeden z oczywistych elementów funkcjonowania DK i brak jest podstaw by podważać jego obecność w opisie Programu. Nigdzie jednak nie znaleziono precyzyjnych zapisów, które umożliwiałyby arbitralną ocenę obecności wskaźnika w programie. Z tego powodu nie można wykazać, czy i na ile jest obecny w Programie.

Zwiększenie atrakcyjności usług kulturalnych zostało opisane w Programie prawidłowo. Program Dom Kultury + został przyjęty przez beneficjentów z entuzjazmem. Każda pomoc dla tych instytucji zostanie wykorzystana. Braki kadrowe, organizacyjne, finansowe i infrastrukturalne obecne w funkcjonowaniu DK są niewątpliwą przeszkodą w dobrym wypełnianiu swoich zadań statutowych. Program Dom Kultury + stanowi jeden z nielicznych, o ile nie jedyny, tak rozbudowany program pomocowy dla instytucji kulturalnych w Polsce.

2. Wprowadzenie

2.1. Opis Programu Dom Kultury+

2.1.1. Założenia Programu Dom Kultury+

Założeniem Programu „Dom kultury+” jest stworzenie, uczestniczącym w nim domom kultury, możliwości: zmiany wizerunku, wypracowania nowej misji i wizji, nawiązania bliskiej współpracy ze środowiskiem lokalnym. Zgodnie z założeniami Program oferuje działanie w obszarach: wspierania rozwoju kompetencji zawodowych pracowników domów kultury, pomocy w budowie strategii funkcjonowania i rozwoju lokalnych instytucji kultury, wspomagania działań programowych, pomocy w zmianach infrastruktury domów kultury i budowy sieci wsparcia dla wszystkich domów kultury w Polsce.

Celem Programu jest zainicjowanie zmiany w funkcjonowaniu lokalnych, małych instytucji kultury oraz dążenie do współdziałania z domami kultury, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi w celu wykreowania nowoczesnego, mocno osadzonego w kontekście lokalnym i społecznym centrum kultury. W szczególności celem nadrzędnym Programu Dom Kultury+ jest wzmocnienie potencjału i roli domów kultury oraz sprzyjanie kształceniu postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, a także zwiększenie poziomu atrakcyjności usług kulturalnych. Ponadto celem Programu jest zainicjowanie procesu przemian domów kultury w Polsce w nowoczesne, mocno zakorzenione w społeczności lokalnej¹, centra kultury lokalnej².

¹ Dom kultury mocno zakorzeniony w społeczności lokalnej powinien, zgodnie z zamierzeniami Programu, posiadać umiejętność budowy strategii rozwoju i funkcjonowania w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, być aktywnym uczestnikiem życia społecznego w danej gminie, stwarzać możliwości wielostronnej edukacji kulturalnej, być otwartym na wszystkie grupy społeczne (z uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych), kształcić postawy aktywnego uczestnictwa w kulturze, angażować artystów w życie kulturalne społeczności lokalnych, integrować społeczności lokalne za pomocą działań kulturalnych, przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i jego skutkom, przyczyniać się do rozwoju gminy, być moderatorem dialogu w społeczności lokalnej, budować postawy otwartości i tolerancji, wspierać kulturalną działalność pozarządową, zachęcać partnerów biznesowych do działalności na rzecz społeczności lokalnej oraz współpracować z lokalnymi, regionalnymi i międzynarodowymi partnerami.

² Powinny one: posiadać strategię rozwoju instytucji stworzoną na podstawie diagnozy sytuacji lokalnej, aktywnie animować życie kulturalne społeczności lokalnych, stwarzać możliwości wszechstronnej edukacji kulturalnej, kształcić postawy aktywnego uczestnictwa w kulturze (kultura tworzenia), stwarzać społecznościom lokalnym dostęp do kultury tworzonej w centrach kulturalno-administracyjnych i angażować artystów w życie kulturalne społeczności lokalnych i integrować społeczności lokalne (ze szczególnym uwzględnieniem osób ze środowisk wykluczonych społecznie i ekonomicznie, takich jak: osoby starsze, niepełnosprawni, dzieci z rodzin patologicznych) oraz ułatwiać awans społeczny dzieciom i młodzieży z terenów wiejskich i miejsko wiejskich (kształtujące kompetencje kulturowe) i przyczyniać się do rozwoju gmin (promocji gmin poprzez kulturę), współpracować z lokalnymi, regionalnymi i międzynarodowymi partnerami i wspierać kulturalną działalność pozarządową oraz zachęcać partnerów biznesowych do działalności na rzecz społeczności lokalnych (m.in. sprzyjające tworzeniu partnerstw publiczno-prywatnych, realizacji CCI: corporate community involvement). Powinny być wyposażone w sprzęt służący do wszechstronnej edukacji kulturalnej.

2.1.2. Priorytety Programu Dom Kultury+

• Priorytet I – Szkolenia

Celem Priorytetu I Szkolenia jest zmiana wizerunku i funkcjonowania lokalnych placówek kulturalnych. Udział w nim ma pozwolić zweryfikować oraz ocenić umiejętności i działania pracowników domów kultury, a w dalszej kolejności dostarczyć wiedzy i kwalifikacji do kierowania nowoczesnym domem kultury. W ramach tego priorytetu odbywać ma się cykl szkoleń podstawowych i uzupełniających. Cykl podstawowy dotyczy budowy strategii domu kultury. Szkolenia uzupełniające wybierają uczestnicy programu wedle własnych potrzeb i oczekiwań.

Główne cele Priorytetu I koncentrują się na:

- Doskonaleniu kompetencji zawodowych pracowników domów kultury.
- Podniesieniu prestiżu domów kultury przez profesjonalne zarządzanie i prowadzenie efektywnej działalności kulturalnej opartej o diagnozę potrzeb kulturalnych środowiska.
- Stworzeniu strategii rozwoju i funkcjonowania domu kultury.

• Priorytet II – Rozwój

Celem Priorytetu I Rozwój ma być zmiana jakości pracy, wprowadzania nowych rozwiązań w domach kultury. Ma on być zrealizowany jako konkurs o dofinansowanie konkretnych działań edukacyjnych i animacyjnych. Aby ubiegać się o dotację w ramach II Priorytetu należy zakwalifikować się do Priorytetu I, przejść cykl szkoleń podstawowych i złożyć strategię funkcjonowania domu kultury zbudowaną w oparciu o wiedzę wyniesioną ze szkoleń.

Główne cele Priorytetu II koncentrują się na:

- Wzbogaceniu oferty kulturalnej domów kultury oraz dostosowanie jej do potrzeb społeczności lokalnych
- Wdrożeniu projektów edukacji kulturalnej – innowacyjnych, atrakcyjnych, różnorodnych form działania
- Aktywizacji i integracji społeczności lokalnej poprzez projekty animacji kulturalnej
- Wsparciu działań międzypokoleniowych opartych na współdziałaniu i tolerancji
- Pielęgnacji tradycji oraz kultury regionu
- Przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i jego skutkom skierowane do osób niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Wykorzystaniu i udostępnieniu oferty kulturalnej i edukacyjnej tworzonej w innych centrach, ośrodkach i instytucjach kultury oraz przez niezależnych animatorów, artystów i edukatorów.

• **Priorytet III – Infrastruktura**

Priorytet III Infrastruktura stanowi materialne uzupełnienie Priorytetów I i II. Dotacje uzyskane w ramach tego działania mają zostać przeznaczone na zakup sprzętu niezbędnego w nowoczesnej edukacji kulturalnej. O ile jednak udział w dwóch pierwszych Priorytetach jest obowiązkowy dla wszystkich uczestników, to udział w Priorytecie III nie jest formalnym wymogiem Programu.

Główne cele Priorytetu III koncentrują się na:

- Dostosowaniu bazy infrastrukturalnej samorządowych instytucji kultury do zmieniających się potrzeb i standardów - tworzeniu warunków do prowadzenia działalności, szczególnie w zakresie edukacji kulturalnej
- Stworzeniu warunków lokalowych do rozwijania nowych funkcji domów kultury - animowaniu życia kulturalnego społeczności lokalnych
- Wyposażeniu domów kultury w narzędzia i sprzęt niezbędny do prowadzenia nowoczesnej edukacji kulturalnej - prowadzeniu wszechstronnej edukacji kulturalnej.

• **Sieć Wsparcia**

Istotną częścią Programu ma być Sieć Wsparcia skierowana do wszystkich domów kultury w Polsce (nie tylko tych, będących uczestnikami Programu Dom Kultury+).

Obejmować ma ona:

- Serię publikacji dotyczących metod prowadzenia edukacji kulturalnej oraz zarządzania lokalnymi centrami kultury
- Pismo internetowe
- Interaktywną stronę internetową
- Forum internetowe
- Bazę projektów z dziedziny edukacji kulturalnej, które będą mogły być realizowane w domach kultury
- Bazę animatorów i edukatorów
- Konkursy
- Możliwość współpracy domów kultury z państwowymi instytucjami kultury

Sieć wsparcia ma być budowana i rozwijana przez cały czas trwania Programu. Zamierzeniem Programu jest, aby miała ona charakter interaktywny, angażując i integrując uczestników Programu, a także domy kultury nie biorące w nim udziału.

2.2. Sytuacja domów kultury w Polsce

„Domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice są instytucjami kultury, stanowiącymi często ośrodki życia lokalnej społeczności. W Polsce w dniu 31 XII 2009 r. działało ich 4027, w tym 37,0% stanowiły ośrodki

kultury, 31,4% świetlice, 22,6% domy kultury oraz 9,0% kluby” (GUS 2010: 5). Po pierwszych drastycznych zmianach w funkcjonowaniu sektora kultury wywołanych transformacją ustrojową (dla zobrazowania skali zmian: w latach 1988 – 1991 liczba domów kultury w Polsce zmniejszyła się z 16 tysięcy do 6 tysięcy), od 2003 roku notowany był systematyczny wzrost liczby domów i ośrodków kultury, jednakże dynamika tego procesu wyhamowała (Kasprzak, Walczak 2010: 26). W stosunku do stanu na 2007 rok, w roku 2010 działało o 142 mniej instytucji kultury (GUS 2010: 5).³ Zgodnie z danymi GUS na 2009 rok oraz danymi NCK: W Polsce funkcjonuje około 2375 domów kultury, z czego 64,8% w miastach (dane GUS), a 35,2% zlokalizowana na terenach wiejskich (w 2007 stanowiły one blisko 49%, wg danych NCK), które zamieszkuje 39% ludności Polski (materiały ze strony internetowej NCK). Domy kultury na terenach wiejskich organizowały w 2007 roku 27% wydarzeń kulturalnych realizowanych w Polsce przez tego typu instytucje, w których uczestniczy 21% ogółu uczestników imprez przygotowywanych przez domy kultury w Polsce” (materiały ze strony internetowej NCK). W gminach o liczbie mieszkańców nieprzekraczającej 20 tysięcy zorganizowano w 2007 roku przeciętnie 56,9 imprezy dla ok. 10 tysięcy osób, natomiast w gminach większych – prawie 140 imprez dla niemalże 27,5 tysiąca uczestników (Kasprzak, Walczak 2010: 9). Należy jednakże zaznaczyć, że niemal 60% gmin, w których mieszka mniej, niż 20 tysięcy osób nie posiada domu kultury ani ośrodka kultury (Kasprzak, Walczak 2010: 31).

Rozmieszczenie i zagęszczenie domów kultury nie są jednolite na terenie całego kraju. Najwięcej domów kultury znajduje się na terenie województw podlaskiego i podkarpackiego, najmniej w województwie lubuskim i mazowieckim (Kasprzak, Walczak 2010: 6). Liczba instytucji kultury nie jest jednak związana z liczbą potencjalnych klientów. Współczynnik liczby instytucji kultury na 1000 mieszkańców dla gmin do 20 tysięcy mieszkańców wynosi 0,093, dla większych gmin już tylko 0,032, podczas gdy dla całej Polski współczynnik ten wynosi 0,087 (Kasprzak, Walczak 2010: 31).

92% instytucji kultury było w roku 2007 prowadzonych (organizowanych) przez samorządy. Najwięcej placówek podlega gminom (88%), pozostałe to jednostki podlegające powiatom (ich ilość się zmniejsza). W przypadku domów kultury: dla 471 organem założycielskim były samorządy terytorialne, samorządy gminne były zaś organizatorami 292 domów (Nałęcz 2009: 77-78). W sektorze prywatnym dominują jednostki spółdzielcze (głównie spółdzielnie mieszkaniowe) (6,5%). Organizacje polityczne i związkowe prowadziły w 2007 roku jedynie kilka placówek (Kasprzak, Walczak 2010: 28).

Istotnym czynnikiem utrudniającym rozwój instytucji kultury jest bałagan prawny w tej dziedzinie. „Status funkcjonowania domów kultury w Polsce nie jest jasny – jednostki samorządu terytorialnego nie mają obowiązku prowadzić tego typu instytucji, a podmioty, które istnieją, funkcjonują na bardzo różnych zasadach organizacyjnych. Dodatkowo brakuje danych na temat podmiotów prywatnych (nie licząc jednostek spółdzielczych, organizacji politycznych i związkowych) o podobnych funkcjach co domy kultury” (materiały ze strony internetowej NCK).

---

³ W 2007 roku działały 854 domy kultury (Nałęcz 2009: 78).

Zgodnie z ustaleniami NCK „zwyczajowo zadania domów kultury rozumiane są jako: prowadzenie edukacji kulturalnej, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką oraz rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych” (materiały ze strony internetowej NCK). W rezultacie projektu badawczego 'Zoom na domy kultury' (2009) realizowanego w mazowieckich domach kultury wypracowano wiele wniosków dotyczące ich funkcjonowania, które można w charakterze hipotez poznawczych ekstrapolować na domy kultury znajdujące się w pozostałych województwach. W zakresie misji i wizji domów kultury stwierdzono, że formułowane w statutach różnych domów kultury cele zazwyczaj są do siebie podobne. W niemal wszystkich jest mowa o edukacji kulturalnej, rozpoznawaniu, rozbudzaniu i zaspokajaniu potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych, o tworzeniu warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, w tym jego prezentacji i promocji. Autorzy nowych statutów często powielają bowiem stworzoną wcześniej strukturę celów innych domów kultury. W statucie tylko jednego spośród badanych domów kultury była wprost mowa o społecznych funkcjach domu kultury i działaniu na rzecz integracji (Theiss 2009: 5). Większość dyrektorów z badanych domów kultury deklarowała istnienie dobrych relacji z samorządem i zwykle brak widocznego wpływu samorządu lokalnego na program domu kultury.

Programy działania wielu domów kultury układane są często w odpowiedzi na bieżące możliwości uzyskania grantów, nie są zaś rezultatem długofalowego planowania, co daje w efekcie: niską skuteczność oddziaływania na bezpośredniego odbiorcę i „specjalizację” instytucji na czas trwania projektu oraz utrudnia budowanie kapitału społecznego i instytucjonalnego tych instytucji.

Dla wszystkich placówek finansowanych przez skarb państwa lub samorząd terytorialny obligatoryjne są dwie ustawy: Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2001 r., nr 13, poz. 123.) oraz Ustawa o finansach publicznych (Dz.U. z 2005 r., nr 249, poz. 2104.). Pierwsza określa formy organizacji działalności kulturalnej, podmioty i organizacje mogące prowadzić działalność kulturalną, tryb oraz sposób organizowania, prowadzenia i likwidacji instytucji kultury, tryb powoływania dyrektora, czas pracy w instytucjach kultury, zasady prowadzenia gospodarki finansowej oraz przepisy dotyczące organizacji imprez artystycznych i rozrywkowych poza siedzibą instytucji. Druga mówi między innymi o: zasadach i sposobach zapewnienia jawności i przejrzystości finansów publicznych, formach organizacyjno-prawnych jednostek sektora finansów publicznych, zasadach planowania i dysponowania środkami publicznymi, zasadach kontroli finansowej i audytu wewnętrznego w tych jednostkach, sposobie finansowania deficytu i zasadach operacji finansowych dokonywanych przez jednostki sektora finansów publicznych.

Domy kultury dysponują bardzo zróżnicowanym zapleczem lokalowym: od niewielkich pomieszczeń w starych i zniszczonych budynkach, po nowoczesne i duże budynki zaprojektowane z myślą o działalności kulturalnej. „Średnia powierzchnia użytkowa lokali przeznaczonych na działalność merytoryczną w gminie do 20 tysięcy mieszkańców wynosi 423,5m², natomiast w większych (...) – 1035,2m²” (Kasprzak, Walczak 2010: 6). Placówki ulokowane w dużych gminach dysponują średnio niemal 2,5-krotnie większymi lokalami (Kasprzak, Walczak 2010: 6).

Istnieje duże zróżnicowanie standardu obiektów, w których zlokalizowane są instytucje kultury. Nowopowstałe instytucje często mieszczą się w obiektach nowoczesnych, zaprojektowanych odpowiednio do funkcji. Obiekty adaptowane, na przykład postindustrialne, są pomysłowo zaaranżowane i funkcjonalne oraz dobrze wyposażone technicznie. Jednakże znaczna część instytucji kultury funkcjonuje w obiektach, które nie są w stanie sprostać współczesnym funkcjom i standardom, co wpływa na satysfakcję odbiorcy (Burszta, Fatyga 2009: 44). Niezbędne jest systematyczne podnoszenie standardu infrastruktury kulturalnej, co wymaga starannego monitorowania potrzeb środowisk, którym mają one służyć. Bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na efektywność domów kultury oraz ich atrakcyjność i możliwość wypełniania istotnych społecznie funkcji oraz realizacji zamierzonych celów jest ich wyposażenie w sprzęt. „Domy kultury położone w małych gminach są lepiej wyposażone w sprzęt komputerowy (...) jednak w większych gminach dostęp do tego typu wyposażenia jest większy” w związku z tym, że większa ilość gospodarstw domowych dysponuje takim sprzętem (Kasprzak, Walczak 2010: 7). Wyposażenie domów kultury w sprzęt komputerowy stanowi zatem wyraz dążenia do zmniejszenia dystansu i podziału cyfrowego (*digital divide*).

Głównym miejscem realizacji wielu funkcji domów oraz wykorzystania posiadanego przez nie sprzętu są pracownie specjalistyczne. Ilość pracowni specjalistycznych w domach kultury ulokowanych w gminach powyżej 20 tysięcy mieszkańców jest zdecydowanie większa, niż w gminach małych. Na jedną instytucję kultury przypada w nich średnio 2,42 pracownie, podczas gdy w mniejszych gminach współczynnik ten wynosi 1,58. Trzykrotnie więcej placówek w dużych gminach posiada pracownie fotograficzną, czterokrotnie więcej – filmową. Dysproporcja w zakresie istniejących pracowni plastycznych wynosi 27%, muzycznych – 19%, politechnicznych zaś – 11% (Kasprzak, Walczak 2010: 7). 74% domów i ośrodków kultury położonych w małych gminach posiada sale widowiskowe (dla gmin większych niż 20 tys. mieszkańców odsetek ten wynosi 82%). W gminach dużych powierzchnia sal widowiskowych jest znacznie większa, niż w gminach małych (w gminach powyżej 20 tys. mieszkańców średnia liczba miejsc wynosi 226,6, w małych zaś 132) (Kasprzak, Walczak 2010: 8).

Działalność edukacyjna domów kultury ogniskuje się głównie w prowadzonych przez nie pracowniach specjalistycznych. Według danych GUS w roku 2009 „najwięcej pracowni prowadziło działalność w ośrodkach kultury - 49,5% i domach kultury - 37,9%, pozostałe 12,6% działało w klubach i świetlicach. Spośród pracowni specjalistycznych najpowszechniejsze były (...), pracownie o profilu plastycznym i muzycznym, które stanowiły odpowiednio: 28,0% i 25,8% ogólnej liczby pracowni. Pracownie komputerowe stanowiły 15,6%, a fotograficzne, filmowe, politechniczne, studia radiowe i telewizyjne - 10,9% ogółu” (GUS 2010: 5). „Domy, ośrodki kultury, kluby, świetlice zorganizowały w 2009 r. 7,1 tys. kursów (w 2007 r. - 5,4 tys.). Wśród organizowanych kursów dominowały kursy tańca towarzyskiego - 24,3%, następnie nauki gry na instrumentach - 19,8%, języków obcych - 14,3%, wiedzy praktycznej - 11,6% oraz plastyczne - 11,3%. Kursy tańca towarzyskiego ukończyło 36,7% osób, wiedzy praktycznej - 13,3% ogółu, nauki gry na instrumentach 12,8%, a kursy językowe 11,9% wszystkich absolwentów” (GUS 2010: 6). Jak podaje

Sławomir Nałęcz, w domach kultury w 2008 roku „w zajęciach artystycznych w formach stałych (4,8 tysiąca) brało udział 80,6 tysiąca osób” (Nałęcz 2009: 78).

Najbardziej rozpowszechnionym rodzajem tradycyjnych zajęć są zajęcia muzyczne i taneczne (Theiss 2009: 6). „Zajęcia stałe adresowane są najczęściej głównie do dzieci i młodzieży oraz do seniorów. W części domów kultury w zasadzie nie ma zajęć stałych dla osób w wieku 30-60 lat lub są one dość wąsko sprofilowane, np. aerobic dla pań, próby zespołów folklorystycznych, koła AA” (Theiss 2009: 6). Jak stwierdzają autorzy raportu, „sztywne podziały tematyczne zajęć w małym stopniu przyczyniają się do włączania różnych uczestników, rozwijania zainteresowań i integrowania mieszkańców. Przykładem kontrpropozycji wobec sprecyzowanych i ściśle określonych tematycznie zajęć są przedsięwzięcia interdyscyplinarne i integrujące różne grupy formy pracy” (Theiss 2009: 6).

Sukcesywnie wzrasta liczba pracowników placówek kulturalnych na terenach wiejskich. Pomiedzy rokiem 2003 a 2007 łączna liczba pracowników zwiększyła się o ponad 15,5% (szczególnie w kategorii pracowników zatrudnionych na pełen etat) (Kasprzak, Walczak 2010: 28). Do wzrostu tego przyczynił się jednak wzrost liczby samych placówek, nie zaś wzrost średniej liczby pracowników przypadających na dom kultury.

Według ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. Nr 114, poz. 493 z późn. zm.) domy kultury mają osobowość prawną i są instytucjami odrębnymi od jednostek samorządu terytorialnego i nie są całkowicie uzależnione od dotacji samorządowej. Domy kultury mogą finansować działalność z wpływów z prowadzonej działalności i z najmu składników majątkowych, z dotacji z budżetu oraz ze środków finansowych otrzymanych od osób fizycznych, prawnych i z innych źródeł. Jednakże w przeważającej większości domy kultury funkcjonują dzięki dotacjom gminnym, które zdaniem większości dyrektorów domów kultury uczestniczących w projekcie „Zoom na domy kultury” są zawsze za małe (Theiss 2009: 49). Zbyt małe dotacje w pierwszej kolejności uderzają zaś w wydatki programowe domów kultury (co związane jest z koniecznością utrzymania bazy materialnej).

Domy kultury pełnią często funkcje centrów edukacji obywatelskiej oraz centrów budowania współpracy pomiędzy podmiotami pełniącymi funkcje wzmacniania i integrowania społeczności lokalnych oraz rozwoju postaw obywatelskich i budowania społeczeństwa obywatelskiego. W tym kontekście, pożądanym modelem funkcjonowania domów kultury jest ich uczestniczenie w prężnie działających partnerstwach społecznych skoncentrowanych na rozwoju społeczności lokalnych oraz budowaniu centrów integrujących społeczność. Spełnianiu tych funkcji sprzyja uwzględnianie przez domy kultury w swoich działaniach lokalnych planów i strategii rozwoju oraz diagnoz problemów oraz potrzeb społeczności lokalnych. Dokumenty, z którymi zatem w zgodzie tworzona powinna być strategia rozwoju i funkcjonowania domu kultury, to - właściwe dla miejsca funkcjonowania danego domu - Strategia Rozwoju Regionu (stanowiąca dokument nadrzędny, który często nie jest uwzględniany przez domy kultury) oraz Strategia Rozwiązywania Problemów

społecznych⁴. Zgodność i spójność z lokalnymi strategiami rozwoju przyczyni się do łatwiejszej realizacji strategii domów oraz do wzrostu celowości planowanych przez nią działań i większego uwzględniania rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej.

Partnerami domów kultury są najczęściej instytucje i organizacje, takie jak: urzędy miast, starostwa powiatowe, towarzystwa przyjaciół miast lub regionów, w których domy funkcjonują, stowarzyszenia i fundacje działające w regionach, w których domy kultury funkcjonują, miejskie ośrodki pomocy społecznej (MOPS-y), kluby AA, sanatoria, biblioteki, szkoły muzyczne, filharmonie, teatry, muzea, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, licea i szkoły plastyczne, kluby sportowe, koła muzyczne, koła gospodyń wiejskich, banki spółdzielcze, sołtysi, rady sołeckie, prywatne przedsiębiorstwa, ochotnicze straże pożarne, organizacje i instytucje religijne czy świetlice socjoterapeutyczne.

Według założeń Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „e” **idealny dom kultury** to dom, który stanowi centrum życia lokalnego. W raporcie z badania mazowieckich domów kultury (Theiss 2009) podjęto próbę określenia cech charakterystycznych domów kultury, które osiągnęły sukces w działaniach na rzecz społeczności lokalnej oraz w zachęcaniu jej do uczestniczenia w inicjatywach domu. Wyróżnione cechy to m.in. otwartość na współpracę ze społecznością lokalną (czego konsekwencją jest m.in. wypracowanie własnych mechanizmów systemowego rozpoznawania potrzeb społeczności i dostosowywania do nich swoich programów działań), zorientowanie na lokalność, włączanie oddolnych inicjatyw mieszkańców, docieranie do trudnych grup społecznych (które z reguły niechętnie biorą udział w działaniach domu kultury: osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób w średnim wieku, seniorów), działanie w weekendy i wieczorami, inwestowanie w rozwój pracowników (szkolenia merytoryczne dla pracowników), współpraca z organizacjami pozarządowymi, aktywna refleksja nad misją i celami swojej działalności (przeprowadzają one rozbudowaną diagnozę potrzeb i problemów środowiska lokalnego oraz bardzo krytycznie patrzą na samych siebie, dostosowując się dynamicznie do przeprowadzonych rozpoznań), innowacyjność w podejmowanych działaniach oraz efekt synergiczny z łączenia różnych, wykorzystywanych w działaniu lokalnych zasobów. Rozwój tych – modelowych – cech domu należy uwzględniać w założeniach i celach programów, których celem ma być stworzenie nowego modelu funkcjonowania domu kultury jako instytucji ogniskującej rozwój społeczności lokalnej.

---

⁴ Zgodnie z dokumentem Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodową Strategią Spójności) na lata 2007-2013, Strategia Rozwoju Regionu (*Regional Development Strategy*) to koncepcja systemowego działania na rzecz długotrwałego rozwoju regionu poprzez racjonalną alokację zasobów oraz dokument określający sposoby postępowania w celu realizacji wspólnie ustalonych celów. Jest ona opracowywana odrębnie dla każdego regionu. Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych także przyjmowane są dla konkretnych gmin, miast czy powiatów, których mają dotyczyć.

3. Opis procesu badawczego

3.1. Cele badania

Pierwszym zasadniczym celem zleconego badania było przeprowadzenie ewaluacji ex-ante Programu Dom Kultury+ złożonego z trzech Priorytetów: Priorytet I Szkolenia, Priorytet II Rozwój i Priorytet III Infrastruktura w celu oceny sytuacji wyjściowej podmiotów uczestniczących w Programie.

Drugim zasadniczym celem zleconego badania była ewaluacja szkoleń podstawowych, które zostały przeprowadzone w 2010 r. w ramach Priorytetu I Szkolenia będącego pierwszym etapem wdrażania Programu Dom Kultury+ w celu określenia efektywności kształceń.

3.2. Zakres oceny

Zakres oceny jest zawarty w wytycznych Komisji Europejskiej, zgodnie z którymi do głównych kryteriów ewaluacyjnych należą:

- **Trafność programu**
- **Skuteczność**
- **Efektywność**
- **Użyteczność**
- **Trwałość**

Według ustaleń początkowych ze Zlecającym niniejsza ocena miała skupiać się na trafności, skuteczności i użyteczności realizacji Programu, jednak kryteria te zawężono do Trafności i Użyteczności. Kryterium Skuteczności nie jest możliwe do zidentyfikowania na tym etapie Programu. W chwili obecnej nie jest możliwe ujęcie wskaźnika Skuteczność mówiącego o ilości Beneficjentów, którzy przystąpią po Priorytecie I do dalszej realizacji Programu.

W trakcie strukturalizacji procesu badawczego sformułowano następujące pytania badawcze odnoszące się do ewaluacji ex-ante Programu Dom Kultury+ złożonego z trzech Priorytetów: Priorytet I Szkolenia, Priorytet II Rozwój i Priorytet III Infrastruktura:

- Czy Program Dom Kultury+ przedstawia właściwą strategię, pozwalającą sprostać wyzwaniom, przed którymi stoi sektor instytucji kulturalnych (domy kultury)?
- Czy Program Dom Kultury+ jest właściwie zdefiniowany, ma przejrzyste cele i priorytety?
- Czy realne jest osiągnięcie tych celów przy posiadanych przez domy kultury zasobach finansowych?
- Czy zidentyfikowano właściwe wskaźniki dla poszczególnych celów programu?

- Czy zaproponowane wskaźniki i ich wartości docelowe tworzą podstawę przyszłego systemu monitoringu i ewaluacji wdrażania danej strategii?
- Czy system wdrażania jest zaprojektowany w sposób umożliwiający realizację programu i osiągnięcie jego celów?
- Czy Program Dom Kultury + odpowiada na potrzeby opisanych w programie beneficjentów w zakresie celu oraz ważności i kompletności priorytetów?
- Czy grupa docelowa beneficjentów i ich partnerów została określona prawidłowo?
- Czy Program Dom Kultury + umożliwia przekształcenie domów kultury w nowoczesne centra kultury lokalnej w zakresie wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego DK?
- Czy Program Dom Kultury + umożliwia przekształcenie domów kultury w nowoczesne centra kultury lokalnej w zakresie kształtowania postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze?
- Czy Program Dom Kultury + umożliwia przekształcenie domów kultury w nowoczesne centra kultury lokalnej w zakresie zwiększenia atrakcyjności usług kulturalnych?

Drugi cel badania ewaluacyjnego, a więc ocena szkoleń podstawowych został przedstawiony w odrębnym raporcie badawczym „Ewaluacja szkoleń podstawowych”, który stanowi Załącznik nr 4 do niniejszego raportu

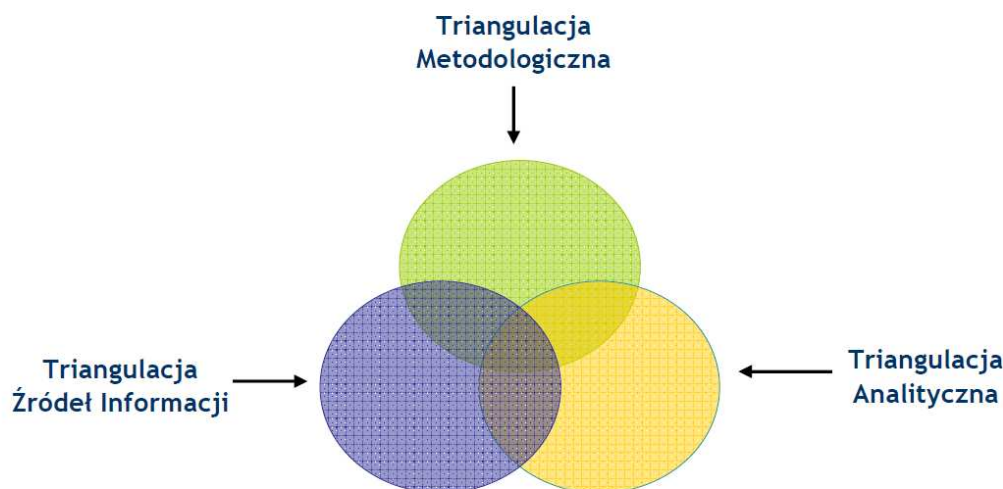
3.3. Metody zastosowane do oceny systemu wdrożeniowego

Aby możliwe było uzyskanie jak najbardziej wiarygodnych: trafnych i rzetelnych, wyników ewaluacji i udzielenie pełnej odpowiedzi na postawione pytania badawcze, zastosowano odpowiednio zaprojektowaną sekwencję badania i analiz różnych źródeł danych, metod i technik ich gromadzenia oraz sposobów ich interpretacji, a zatem zastosowano **triangulację**. Triangulacja oznacza m.in. integrację ilościowych i jakościowych metod badawczych. Jest ona rozumiana tu jako zwielokrotnienie:

- **metod i technik badawczych (triangulacja metodologiczna)** polegająca na kontrolowaniu spójności wniosków formułowanych przy wykorzystaniu różnych metod gromadzenia danych.
- **źródeł informacji (triangulacja źródeł informacji)** polegająca na zwielokrotnieniu źródeł informacji w ramach tej samej metody ich gromadzenia.
- **perspektyw badawczych osób** realizujących badanie (**triangulacja analityczna**) związana ze zwiększeniem liczby osób analizujących wnioski z badań.

Triangulacja pozwala w pełni wykorzystać mocne strony każdej metody i techniki badawczej przy jednoczesnej neutralizacji ich słabych stron, a także poszerza perspektywy badawczej dzięki zaangażowaniu w proces zespołu niezależnych analityków.

Schemat 1. Model triangulacji

3.4. Opis metod i technik badawczych

W badaniu założono równoległe użycie różnych metod. Wszystkie metody, techniki i źródła informacji traktowane są jako komplementarne elementy niniejszego badania i generują dane wzajemnie się uzupełniające.

Ewaluacja ex-ante Programu Dom Kultury+ została wykonana za pomocą następujących **metod i technik badawczych:**

- **Desk research** (w tym: analiza treści dokumentów, analiza danych zastanych, analiza SWOT)
- **CAWI** (Computer Assisted Web Interviewing) – ankieta internetowa realizowana poprzez 3 badania CAWI: 1) ewaluacja dwóch etapów szkoleń: powołanie GPS oraz określenie misji i celów strategicznych, 2) zasoby domów kultury; 3) samorząd i partnerzy
- **Zogniskowane wywiady grupowe:** Focus Group Interview (FGI) w 6 lokalizacjach domów kultury, które biorą udział w Programie
- **Case study:** 1) warsztat, 2) wywiady pogłębione – IDI z dyrektorami domów kultury, przedstawicielami JST i Partnera, 3) kwestionariusz do samowypełnienia z osobami korzystającymi z oferty domów kultury

Tabela 1. Metody i techniki badawcze

RODZAJ BADANIA		METODY I TECHNIKI BADAWCZE		
1.	BADANIA WTÓRNE	1.	Analiza danych zastanych – Desk Research	
		2.	Analiza treści dokumentów - wniosków o uczestnictwo w Programie Dom Kultury+, N=50 wniosków	
		3.	Analiza SWOT	
2.	BADANIA PIERWOTNE	JAKOŚCIOWE	1.	Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI) – Focus Group Interviews, N=6 FGI
			2.	Indywidualne Wywiady Pogłębione (IDI) In-depth Interviews, N=3 IDI
			3.	Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI) – w formie warsztatu, N=1FGI
	ILOŚCIOWE	1.	Ankieta internetowa (CAWI) - Computer Assisted Web Interviewing, 1. N=60, 2. N=93	
		2.	Ankieta do samo wypełnienia, N=55	

Desk Research (analiza danych zastanych)

Badanie dokumentów polegało na analizie dostępnych źródeł i zebraniu oraz usystematyzowaniu informacji dotyczących tematyki funkcjonowania domów kultury w Polsce oraz określeniu ich potrzeb i problemów. Wyniki analiz desk research zostały wykorzystane we wszystkich, kolejnych etapach ewaluacji, szczególnie w przeprowadzeniu zogniskowanych wywiadów grupowych oraz w badaniu case study. Podstawowym wynikiem analizy była ewaluacja strategii Programu Dom Kultury+ z perspektywy jej trafności.

- Bibliografię wykorzystaną do opracowania Desk Research przedstawiono w Załączniku 4

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)

Indywidualne wywiady pogłębione stanowią najskuteczniejszą technikę badania postaw jednostek społecznych. W przypadku niniejszego badania technika ta (zastosowana podczas realizacji case study) posłużyła do poznania opinii dyrektora dk oraz przedstawiciela samorządu terytorialnego oraz partnera dk o funkcjonowaniu dk, jego potrzebach i doświadczeniach z uczestniczenia w programie Dom Kultury+.

- Zrealizowano N=3 wywiady pogłębione (IDI)
- Respondenci: dyrektor domu kultury, przedstawiciel JST, przedstawiciel Partnera
- Czas trwania każdego z wywiadów: ok. 40 min.
- Lokalizacja: Gminny Ośrodek Kultury Oleśnica z siedzibą w Boguszycach

Zogniskowane wywiady grupowe (FGI)

Zogniskowane wywiady grupowe są szczególnie odpowiednie do poznawania postaw i zachowań, które najlepiej można zrozumieć w ich naturalnym otoczeniu. Istotną korzyścią przeprowadzenia fokusów w projekcie ewaluacyjnym jest poszukiwanie informacji kontekstowych o lokalnym, sytuacyjnym znaczeniu.

Celem stosowania metod jakościowych w ewaluacji jest również zrozumienie procesu wdrażania podejmowanych działań w określonym otoczeniu społecznym, instytucjonalnym oraz politycznym. Jakościowe spojrzenie na projekt jest zawsze spojrzeniem na silnie skontekstualizowaną rzeczywistość lokalną.

Zogniskowane wywiady grupowe (FGI), nazywane również metodą dyskusji grupowej, oparte zostały na dynamicznych interakcjach jego uczestników. Wprowadzenie do badań, opartych na opracowanym scenariuszu, dyskusji między respondentami, dobranymi według kryterium pełnionej funkcji, dało możliwość pogłębienia wiedzy w przedmiocie badań.

Zgodnie z zasadami metodologii czas trwania każdej sesji nie przekroczył 2 godzin. Oba spotkania dyskusyjne opierały się na jednym scenariuszu rozmowy. Dyskusja została utrwalona na odtwarzaczu dźwiękowym oraz na kamerze video. Utrwalenie przebiegu tego badania umożliwiło dogłębną analizę spotkań w ramach grup dyskusyjnych.

Zogniskowane wywiady grupowe przebiegały m.in. zgodnie z koncepcją „ewaluacji nie opartej na celach” (ang: goal free evaluation – GFE). Takie podejście oznacza, że ewaluator przed rozpoczęciem ewaluacji nie odtwarza zakładanych celów i nie przyjmuje kryteriów jej oceny, lecz dopiero w trakcie ewaluacji ustala, jakie są jej skutki. W czasie badania okazuje się, jakie efekty wdrożenia występują, zamiast sprawdzania, czy wdrożenie powoduje to, co wcześniej zamierzano. W ramach GFE wartość ustalana jest poprzez odniesienie efektów programu do rzeczywistych potrzeb populacji, do której jest on adresowany a nie poprzez wcześniejsze ustalenia

Zogniskowane wywiady grupowe (FGI) zostały przeprowadzone w 6 grupach.

CAWI (ankieta internetowa)

Do Beneficjentów Programu DK+ zostały skierowane dwie ankiety internetowe, w których zawarto pytania odnoszące się do:

- Ewaluacji szkoleń podstawowych – ocena dwóch etapów szkoleń podstawowych
- Zasobów i funkcjonowania domów kultury oraz nastawienia Beneficjentów do Programu DK+

Ewaluacja szkoleń podstawowych w ramach projektu badawczego „Ewaluacja ex-ante Programu Dom Kultury+” została zrealizowana poprzez badanie CAWI (z ang. Computer Assisted Web Interviewing) za pomocą ankiety internetowej przesłanej Beneficjentom oraz ich partnerom na adresy e-mail.

Adresy e-mail do respondentów pozyskano w trakcie I-szego etapu szkoleń, zgodnie z umową zawartą między Narodowym Centrum Kultury, a Beneficjentami.

W badaniu założono uzyskanie próby wynikowej, a więc tylu ankiet, ilu Beneficjentów je wypełni. Takie podejście do próby badawczej uwarunkowane było koniecznością szybkiej realizacji badania po zakończeniu szkoleń (badanie oceniające szkolenia wykonywane jest max do kilku dni po zakończeniu ze względu na zacieranie się w pamięci respondentów składowych szkolenia).

- I-szy etap szkoleń: **Powołanie Grupy Planowania Strategicznego**
- II-gi etap szkoleń: **Określenie misji i celów strategicznych**

Na pozyskane w I-szym etapie szkoleń adresy e-mail przesłano link, który kierował respondenta do ankiety do samodzielnego wypełnienia. Próby uzyskane w wyniku badań CAWI:

Respondentami w badaniu byli Beneficjenci wraz z partnerami, a więc:

- 1) przedstawiciele domów kultury – kadra zarządzająca lub pracownicy merytoryczni (DK),
- 2) przedstawiciele jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- 3) przedstawiciele innej organizacji lub instytucji współpracującej w ramach zawartego partnerstwa lokalnego (Partnerzy).

Próby uzyskane w wyniku badań CAWI:

- I-szy etap szkoleń: N=60 uczestników
- II-gi etap szkoleń: N=93 uczestników

Ankieta „Zasoby domów kultury – perspektywa DK” oraz „Domy kultury w oczach partnerów” została zrealizowana wraz z ankietą oceniającą II-gi etap szkoleń.

- Uzyskana próba N=93 wypełnione ankiety

Case study

Istotnym problemem badań ewaluacyjnych jest opisanie użyteczności i skuteczności wdrażanego projektu. W przypadku programów rozpoczynających działanie, brak jest informacji na temat wymienionych kryteriów z powodu krótkiego czasu wprowadzania programu. Dlatego przeprowadzenie badania case study umożliwiło uzyskanie informacji o projekcie w czasie jego trwania. Opis realnego funkcjonowania DK w ramach programu będzie najważniejszym celem metody case study.

Podstawowym wynikiem badania case study była ewaluacja strategii Programu Dom Kultury+ z perspektywy jej użyteczności.

1. Warsztat w formie wywiadu grupowego (FGI - Extended Group)
  - a. N=10 osób
  - b. Lokalizacja: Dom Kultury w Oleśnicy z siedzibą w Boguszycach
  - c. Respondenci
    - i. Dyrektor GOK Oleśnica

- ii. Pracownicy DK (Główna Księgowa, Specjalista ds. Kultury oraz 3 pracowników merytorycznych)
    - iii. Pracownik Urzędu Gminy Oleśnica (zastępca wójta)
    - iv. Inspektor ds. pozyskiwania funduszy Urząd Gminy Oleśnica
    - v. Przewodniczący Komisji Kultury Rady Gminy Oleśnica
    - vi. Pracownik instytucji określanej, jako Partner
  - d. Czas trwania Case Study: ok. 3 godziny
2. Wywiady pogłębione
  - a. N=3 IDI
  - b. Lokalizacja: Dom Kultury w Oleśnicy z siedzibą w Boguszycach
  - c. Respondenci:
    - i. Dyrektor GOK Oleśnica
    - ii. Przedstawiciel Urzędu Gminy Oleśnica (zastępca wójta)
    - iii. Pracownik instytucji określanej, jako Partner (dyrektor szkoły podstawowej w Oleśnicy)
  - d. Długość wywiadu: max. 1 godzina
3. Ankieta do samodzielnego wypełnienia
  - a. N= min 50 wywiadów
  - b. Lokalizacja: Dom Kultury w Oleśnicy z siedzibą w Boguszycach
  - c. Respondenci:
    - i. osoby korzystające z oferty DK (wiek 15+)
  - d. Ankieta do samodzielnego wypełnienia

3.5. Kryteria ewaluacyjne

Dla ewaluacji ex-ante najważniejszymi kryteriami są:

- **trafność** (strategii w stosunku do zidentyfikowanych potrzeb),
- **skuteczność** (na ile prawdopodobne jest, że cele programu zostaną osiągnięte). Kryterium skuteczności z reguły wykorzystuje się w ewaluacjach typu ex-post i oznacza porównanie rzeczywistych efektów realizacji projektu do jego zakładanych celów. W ewaluacji ex-ante można określić prawdopodobieństwo osiągnięcia celów programu, jednak Program Dom Kultury+ nie jest realizowany zgodnie z harmonogramem, a dodatkowo nie są znane zapisy programu, które pozwalają na ilościowy pomiar jego efektów. Z tego

powodu wskaźnik skuteczność nie był analizowany w przedstawionym badaniu ewaluacyjnym.

- **użyteczność** (oszacowanie spodziewanego oddziaływania w stosunku do szerszych społecznych, środowiskowych i gospodarczych potrzeb).
- **ryzyko** (w odniesieniu do dokonywanych wyborów jak i zaproponowanego systemu wdrażania). Ryzyko było traktowane jako niebezpośredni komponent ewaluacji i poszukiwano go w każdym z analizowanych bloków tematycznych

Definicje wskaźników ewaluacyjnych

3.5.1. Wskaźnik trafności

Trafność jako jedyne spośród kryteriów ogólnych nie odnosi się do efektów rzeczywistych, lecz do efektów oczekiwanych (w przypadku ewaluacji ex-ante). Ocenie w tym przypadku poddaje się założenia, a sama ocena opiera się wyjątkowo silnie na wiedzy eksperckiej (na wynikach desk research). W konsekwencji, ewaluacje wstępne polegają wyłącznie na formułowaniu prognoz, które koncentrują się na logice, precyzji, wymierności i realności założeń danego programu w konfrontacji z opisaną rzeczywistością. Trafność rozumiana jest jako kryterium oceny, uwzględniające dopasowanie celów przypisanych programowi (w tym przypadku Programu Dom Kultury+) do kontekstu realizacji (potrzeby, oczekiwania, problemy domów kultury zidentyfikowane i opisane na etapie desk research).

Trafność programu oznacza trafność opisanej strategii Programu Dom Kultury + w stosunku do zidentyfikowanych w trakcie badania potrzeb. Ocenie poddaje się założenia, a sama ocena opiera się na opiniach i ocenach Programu DK+ zebranych w trakcie wywiadów grupowych oraz wywiadów indywidualnych i badań CAWI.

Definicja: Trafność rozumiana jest jako kryterium oceny, uwzględniające dopasowanie celów przypisanych programowi do kontekstu realizacji (potrzeby, oczekiwania, problemy domów kultury zidentyfikowane i opisane w trakcie badania). Nie odnosi się do efektów rzeczywistych, lecz do efektów oczekiwanych (w przypadku ewaluacji ex-ante). Ocenie w tym przypadku poddaje się założenia, a sama ocena opiera się wyjątkowo silnie na wiedzy eksperckiej.

Wskaźnik ewaluacyjny trafność programu pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele Programu DK+ odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym Programem i realnym potrzebom domów kultury. Na potrzeby ewaluacji ex-ante dokonano operacjonalizacji terminu trafność programu. Wyróżniono trzy jego komponenty: cel programu, ważność i kompletność priorytetów oraz grupa docelowa beneficjentów programu.

Tym samym opracowano pytanie ewaluacyjne, w treści: **Czy Program Dom Kultury + odpowiada na opisane potrzeby beneficjentów** w zakresie:

- **Celu programu** - wzmocnienie potencjału i roli domów kultury oraz sprzyjanie kształceniu postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, a także zwiększenie poziomu atrakcyjności usług kulturalnych oraz zainicjowanie procesu przemian domów kultury w Polsce w nowoczesne centra kultury lokalnej
- **Ważności i kompletności priorytetów** - szkolenia, rozwój, infrastruktura
- **Grupy docelowej** - samorządowe instytucje kultury w gminach miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem tych do 20.000 mieszkańców

3.5.2. Wskaźnik użyteczności

Użyteczność jest interpretowana jako wpływ zaoferowanego wsparcia na poprawę sytuacji domów kultury, a także ocena, czy zmiany wywołane realizacją projektu są korzystne z punktu widzenia jego uczestników i do jakiego stopnia oddziaływanie projektu odpowiada potrzebom grupy docelowej.

Definicja: Użyteczność to szacowanie spodziewanego oddziaływania programu w stosunku do potrzeb.

Wskaźnik ewaluacyjny użyteczność programu pozwala ocenić wpływ zaoferowanego wsparcia na poprawę sytuacji domów kultury oraz na zaspokajanie potrzeb dk w zakresie zdefiniowanym w Programie DK+ (wzmocnienie potencjału i roli domów kultury oraz sprzyjanie kształceniu postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, a także zwiększenie poziomu atrakcyjności usług kulturalnych oraz zainicjowanie procesu przemian domów kultury w Polsce w nowoczesne centra kultury lokalnej).

Na potrzeby ewaluacji ex-ante dokonano operacjonalizacji pojęcia użyteczność. Wyróżniono trzy jego komponenty: wzmocnienie potencjału dk, kształtowanie postaw mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności usług kulturalnych.

Tym samym opracowano pytanie ewaluacyjne, w treści: **Czy Program Dom Kultury+ umożliwia przekształcenie dk w nowoczesne centra kultury lokalnej, poprzez:**

- Wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego DK
- Kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze
- Zwiększenie atrakcyjności usług kulturalnych

3.5.3. Wskaźnik ryzyka

Na każdym z etapów projektu ewaluacji ex-ante próbowano zdiagnozować potencjalne ryzyka, wskaźnika traktowanego jako niebezpośredni komponent ewaluacji. W tej części projektu **poszukiwano ryzyka w odniesieniu do trafności i użyteczności** strategii Programu DK+.

4. Ewaluacja Programu Dom Kultury+

4.1. Ewaluacja Programu - TRAFNOŚĆ

W kryterium ewaluacyjnym trafność postawiono pytanie ewaluacyjne: Czy Program Dom Kultury + odpowiada na potrzeby opisanych w programie beneficjentów w zakresie:

- **Cel programu** (wzmocnienie potencjału i roli domów kultury oraz sprzyjanie kształceniu postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, a także zwiększenie poziomu atrakcyjności usług kulturalnych oraz zainicjowanie procesu przemian domów kultury w Polsce w nowoczesne centra kultury lokalnej)
- **Ważność i kompletność priorytetów** (szkolenia, rozwój, infrastruktura)
- **Grupa docelowa beneficjentów programu** (samorządowe instytucje kultury w gminach miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich ze szczególnych uwzględnieniem tych do 20.000 mieszkańców)

4.1.1. Ocena trafności wyznaczenia celu programu

Podstawowe cele programu Dom Kultury+ zostały określone jako wzmocnienie potencjału i roli domów kultury oraz sprzyjanie kształceniu postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, zwiększenie poziomu atrakcyjności usług kulturalnych oraz zainicjowanie procesu przemian domów kultury w Polsce w nowoczesne centra kultury lokalnej.

W tym zakresie, na podstawie diagnozy funkcjonowania domów kultury przygotowanej w Desk Research oraz zrealizowanych badań należy stwierdzić, że **cel programu Dom Kultury+ został określony prawidłowo**. Koresponduje on z działalnością statutową domów kultury i odpowiada na podstawowe, definiowane przez domy kultury potrzeby. Uwzględnia on także diagnozę dostrzeganych przez domy kultury potrzeb społeczności lokalnych.

Nadrzędnym, deklarowanym celem Programu (pomoc w budowie strategii funkcjonowania i rozwoju lokalnych instytucji kultury) jest stworzenie nowej koncepcji rozwoju i wizji pożądanego kształtu nowoczesnego domu kultury będącego centrum rozwoju społeczności lokalnej. Cel ten jest zbieżny z potrzebą tworzenia szerokiej wizji rozwoju domów kultury i ich sieci oraz wypracowania nowego modelu domu kultury, który należy wspierać poprzez odpowiednio zaplanowane projekty. Program Dom Kultury+ zakłada wypracowanie mechanizmów tworzenia indywidualnych działań rozwoju domów kultury.

Jednym z podstawowych zagrożeń w realizacji celów programu Dom Kultury+ jest jednak zbyt ogólnikowy sposób opisu celów programu. Taki, nieszczegółowy, sposób formułowania celów pozwala

na ich szeroką interpretację i zastosowanie przez beneficjentów, co może prowadzić do nadużyć interpretacyjnych. W konsekwencji beneficjent, może wnioskować o zbyt szerokie spektrum projektów szkoleniowych, rozwojowych i infrastrukturalnych nie mieszczących się w założonych formach wsparcia. Może to prowadzić do odrzucenia wniosków ze względów formalnych lub/i bardzo dużej rozpiętości oczekiwań wiązanych z udziałem w Programie. Wyniki przeprowadzonych z przedstawicielami beneficjentów i ich partnerów wywiadów zogniskowanych (FGI) potwierdzają występowanie znacznych rozbieżności wśród poszczególnych domów kultury w zakresie ich oczekiwań związanych z udziałem w Programie. W tej sytuacji rekomendowana jest większa dyscyplina definicyjna oraz szczegółowe wskazanie obszarów, które nie podlegają celom projektu.

Bardzo istotnym brakiem w zakresie ustalenia celu Programu Dom Kultury+ jest brak wyraźnych wskazań związanych ze wsparciem domów kultury w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. Domy kultury powszechnie zgłaszają jako jedną z podstawowych barier w rozwoju działalności brak środków finansowych. Bardzo poważną przeszkodą w skutecznym pozyskiwaniu dofinansowania środków oraz zarządzania projektami jest brak odpowiednich kompetencji oraz wiedzy i doświadczenia u pracowników domów kultury. Podczas wywiadów zogniskowanych (FGI) podkreślali oni brak wiedzy dotyczącej możliwości pozyskania funduszy, pisania wniosków i biznes planów oraz rozliczania projektów. Jest to istotna dziedzina wiedzy, która powinna znaleźć odniesienie w szkoleniach organizowanych w ramach Priorytetu II.

Jednym z podstawowych mankamentów Programu DK+, który można nie wprost zrekonstruować na podstawie zapisów w opisie i regulaminie programu jest także brak odniesień związanych ze wsparciem w zakresie organizowania i pozyskiwania wolontariatu. Wolontariusze pełnią w domach kultury bardzo istotną funkcję i brak uwzględnienia wsparcia w rozwoju tego obszaru domów kultury należy uznać za pewien mankament Programu. Szczególnie w sytuacji, w której badanie CAWI potwierdza, że w domach kultury brakuje pracowników.

4.1.2. Ocena wskaźnika trafności w zakresie ważności i kompletności priorytetów.

W Programie Dom Kultury+ zostały wyznaczone trzy główne priorytety związane ze szkoleniami, rozwojem oraz z infrastrukturą. Na podstawie diagnozy funkcjonowania domów kultury przygotowanej w Desk Research oraz zrealizowanych badań stwierdzono braki kadrowe, szkoleniowe, finansowe i infrastrukturalne domów kultury. Także planowanie przez domy kultury i społeczności lokalne w zakresie rozwoju oferty kulturalnej należy stwierdzić, że **priorytety programu Dom Kultury+ zostały trafnie opisane biorąc pod uwagę ich ważność i kompletność.**

Diagnoza sytuacji domów kultury przeprowadzona w Desk Research oraz wyniki badań jakościowych (FGI i IDI), ilościowych (CAWI) oraz case study wskazują na to, że kwestie infrastruktury

obok rozwoju oferty należą, w opinii przedstawicieli domów kultury, do najbardziej podstawowych. Ich rozwiązanie umożliwi podejmowanie przez beneficjentów samodzielnych działań związanych z inicjowaniem i wdrażaniem nowych projektów kulturalnych. **W związku z tym** dużym zainteresowaniem badanych przedstawicieli domów kultury cieszy się priorytet trzeci: infrastruktura. Należy zatem uznać, że cechuje się on najlepszym dopasowaniem do kryterium trafności programu. Za mniej priorytetowe, niemniej nadal bardzo istotne, uznali badani priorytety pierwszy i drugi: szkolenia i rozwój.

Także w zakresie oceny wskaźnika trafność należy zaznaczyć, że przeszkodę w realizacji Programu może stanowić zbyt duża ogólnikowość zapisów, szczególnie w przypadku priorytetów: szkolenia i rozwój. W zapisach dokumentów programowych nie jest jasne, czy w ramach Programu Dom Kultury+ będą wspierane szkolenia merytoryczne pracowników domów kultury i w jakim zakresie. Podobnie w przypadku priorytetu infrastruktura nie wiadomo jakiego typu i o jakiej wartości inwestycje infrastrukturalne są potencjalnie beneficjentom dostępne. W niektórych przypadkach, podczas wywiadów zogniskowanych, zwracano uwagę na pożądane uszczegółowienie celów priorytetu Rozwój, takich na przykład jak pielęgnacja historii i tradycji.

4.1.3. Ocena wskaźnika trafności doboru grupy docelowej beneficjentów programu Dom Kultury +

W dokumentach programowych Domu Kultury+ wskazano jako potencjalnych beneficjentów samorządowe instytucje kultury w gminach miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem tych do 20.000 mieszkańców. Z wypowiedzi badanych podczas wywiadów zogniskowanych wynika jednak, iż każdy dom kultury mógłby być beneficjentem Programu DK+. Z przeprowadzonych badań wynika, że liczba mieszkańców nie jest jedynym kryterium różnicującym społeczność lokalną w zakresie dostępu i wzorów korzystania z instytucji i aktywności kulturalnych. Bardzo istotnymi czynnikami różnicującymi domy kultury są także: wielkość budżetu samorządowego przeznaczana na funkcjonowanie domu kultury, poziom infrastruktury w gminie oraz liczba zatrudnionych pracowników domu kultury. Istotne jest także zróżnicowanie oferty kulturalnej samego domu kultury, jak i innych alternatywnych, dostępnych mieszkańcom ośrodków kultury. Istotny czynnik różnicujący beneficjentów (domy kultury) stanowi także historia i tradycja regionu, szczególnie w wymiarze aktywności kulturalnej. Wyniki zrealizowanych wywiadów zogniskowanych wskazują na to, że poprawna wartość graniczna różnicująca domy kultury w tej grupie nie będzie liczbą 20 tys. mieszkańców. Dla przykładu, domy kultury w Siemiatyczach (15 tys. mieszkańców) i w Krasnymstawie (19 tys.) są, w sposobie funkcjonowania oraz zakresie deklarowanych potrzeb, bliższe domom kultury w Nowym Tomyślu (24 tys.) i Łowiczu (30 tys.). Sztucznie wydzielona granica 20 tysięcy mieszkańców gminy, jako kryterium doboru beneficjentów, mogła skutkować spłaszczeniem istniejącego

zróznicowania tych instytucji i nietrafnym doбором beneficjentów. **W komponencie trafność (grupa docelowa beneficjentów programu) Program DK+ nie został zatem opisany prawidłowo.** Domy kultury różnią się bowiem nie tylko ze względu na wielkość gminy, ale i ze względu na wielkość dotacji samorządowej, liczbę zatrudnionych pracowników, dostępną infrastrukturę, tradycję i historię regionu.

4.2. Ewaluacja Programu - UŻYTECZNOŚĆ

W zakresie wskaźnika użyteczności postawiono pytanie ewaluacyjne: **Czy Program Dom Kultury + umożliwi przekształcenie domów kultury w nowoczesne centra kultury lokalnej** w zakresie:

- **Wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego DK**
- **Kształtowania postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze**
- **Zwiększenia atrakcyjności usług kulturalnych**

4.2.1. Ocena wskaźnika użyteczności w zakresie wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego domów kultury.

Na podstawie przeprowadzonych analiz oraz badań należy stwierdzić, że obszar wzmocnienia potencjału domów kultury **został w Programie Dom Kultury+ określony prawidłowo.** Badani przedstawiciele domów kultury ocenili ten obszar Programu wysoko i dostrzegają w nim szansę na zniwelowanie obecnych deficytów. Należy jednak nadmienić, że przez poszczególnych beneficjentów wymiar ten rozumiany jest inaczej. Placówki najbardziej upośledzone pod względem infrastrukturalnym oczekują często pełnego wsparcia w tym zakresie, łącznie z wybudowaniem (rozbudową lub kompleksowym remontem) domu kultury. Inni beneficjenci Programu wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego rozumieją jako umożliwienie podniesienia kompetencji pracowników lub podniesienie jakości dostępnego wyposażenia.

4.2.2. Ocena wskaźnika użyteczności w zakresie kształtowania postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze.

Z wypowiedzi badanych podczas wywiadów zogniskowanych (FGI) oraz badań ilościowych CAWI należy wnosić, że kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze jest postrzegane jako bardzo istotne. Z wypowiedzi badanych wynika, że domy kultury od lat w ten sposób animują społeczność lokalną. Obszar ten został zatem prawidłowo zdiagnozowany. Kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze nie zostało jednak wprost określone w Programie Dom Kultury+. Jednak brak precyzji w opisie nie pozwala stwierdzić w jakim zakresie ten komponent znajduje

odzwierciedlenie w potrzebach i możliwościach beneficjentów. Każde wsparcie w tym zakresie oraz wzmocnienie domów kultury w zakresie posiadanych przez pracowników kompetencji, umiejętności organizacyjnych i pod względem infrastrukturalnym jest postrzegane jako znaczne ułatwienie realizacji tych działań.

Brak jest precyzyjnej definicji tego zakresu użyteczności Programu w jego opisie i innych dokumentach programowych. Tym samym nie można w pełni wskazać, czy i na ile ww. komponent jest obecny.

4.2.3. Ocena wskaźnika użyteczności w zakresie zwiększania atrakcyjności usług kulturalnych.

Na atrakcyjność usług kulturalnych wpływ mają zasoby kadrowe, organizacyjne, finansowe i infrastrukturalne instytucji. Program DK+ obejmuje swoim zasięgiem cały zakres wymienionych determinant powstania atrakcyjnej usługi kulturalnej. Także w opinii pracowników domów kultury każde wsparcie (finansowe, organizacyjne i infrastrukturalne) przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności usług kulturalnych. Badania ilościowe potwierdzają, iż rozwój oferty jest dla domów kultury czynnikiem niezwykle istotnym. Szacunkowy podział kwoty dodatkowej (którą DK spodziewają się otrzymać w trakcie realizacji Priorytetu III) przeznaczono by przede wszystkim na rozwój oferty stacjonarnej oraz organizowanie imprez – planowane jest wykorzystanie niemalże 50% pozyskanych funduszy.

Niebezpośrednim spodziewanym efektem (który w chwili badania nie był jasno formułowany) realizacji Priorytetu II i Priorytetu III może być chęć większego uniezależnienia się finansowego dk od instytucji nadrzędnych, a więc jednostek samorządu terytorialnego. Realizacja Programu stwarza w tym zakresie ogromną perspektywę.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że **wdrożenie DK+ w planowanym zakresie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności usług kulturalnych i umożliwi dk większą samodzielność finansową, a tym samym niezależność.**

4.3. SIEĆ WSPARACIA - ocena wpływu na działalność DK

Sieć wsparcia jest jednym z bardziej szczegółowo i konkretnie opisanych elementów programu (choć formalnie będzie dostępna również dla dk nie będących beneficjentami Programu DK+), który pozwala beneficjentom wyobrazić sobie w jakim zakresie Program DK+ spełni pokładane w nim oczekiwania.

Utworzenie platformy internetowej służącej zdobywaniu wiedzy i wymianie doświadczeń zwiększy skuteczność działań domów kultury i będzie promować wiedzę o prowadzonej przez nie działalności oraz ułatwi w sposób znaczący zawieranie partnerstw (także ponadlokalnych). Pożądane, z punktu widzenia

rozwoju domów kultury i poprawy poziomu ich oferty, jest także rozwijanie baz dobrych praktyk (budowa Sieci Wsparcia).

Wynik badań jakościowych potwierdza, że w opinii beneficjentów internetowa sieć wsparcia uporządkuje wymianę informacji pomiędzy domami kultury, pozwoli na wielopłaszczyznową wymianę doświadczeń przez co zwiększy zaangażowanie i integrację uczestników Programu, ale też udostępni wiedzę na temat Programu domom kultury, które nie biorą w nim udziału.

Zasady działania Sieci Wsparcia zostały prawidłowo określone w dokumencie programowym. Dzięki temu Sieć Wsparcia może stać się narzędziem bieżącej wymiany informacji pomiędzy samymi domami kultury, ale również państwowymi instytucjami kultury.

4.4. Ocena wdrażania Programu Dom Kultury + (system wdrażania)

Wśród pracowników domów kultury oraz ich partnerów obserwowany jest bardzo niski poziom wiedzy nt. założeń Programu Dom Kultury+. Są one znane głównie dyrektorom domów kultury oraz osobom, które uczestniczyły w szkoleniach lub/i były odpowiedzialne za złożenie wniosku. Brak wiedzy o Programie wśród pracowników wynika prawdopodobnie z niewystarczającej komunikacji wewnętrznej w domach kultury oraz, co jawi się jako główna przyczyna, z powodu niejasnego systemu wdrażania Programu. Przedstawiciele beneficjentów nie wiedzą w jakim czasie będą realizowane określone etapy programu, jakimi kryteriami będzie kierować się Narodowe Centrum Kultury w wyborze domów kultury do dalszych etapów oraz jakie konkretnie wsparcie od NCK może otrzymać beneficjent Programu. Nie są znane również formy ewaluacji wdrażanych przez beneficjenta działań. Chaos informacyjny pogłębia, w opinii badanych, bardzo szybkie tempo realizacji programu oraz brak informacji o osobie/osobach koordynujących z ramienia NCK wdrażanie Programu.

Przedstawicielom domów kultury zależy przede wszystkim na informacjach, co jest konkretnym rezultatem programu i na jakich zasadach ten rezultat może być dostępny beneficjentowi. Beneficjenci nie przyjęli perspektywy Programu Dom Kultury+, w której opracowanie strategii, następnie zaakceptowanej przez Narodowe Centrum Kultury umożliwi przejście do kolejnego etapu projektu i pozwoli na realizację określonego projektu (rozwój) oraz na prowadzenie określonych działań infrastrukturalnych (infrastruktura). Beneficjenci oczekują od NCK konkretnych w zakresie wielkości dofinansowania, terminów i zakresu przedmiotowego dofinansowanego projektu.

4.5. Wskaźnik ryzyka

Głównych obszarów ryzyka należy szukać w braku dopasowania celów i priorytetów programu do potrzeb poszczególnych grup beneficjentów, braku informacji o harmonogramie Programu DK+ lub

opóźnieniach w jego publikacji i braku informacji o możliwych kwotach dofinansowania dla beneficjentów w przypadku przejścia do dalszych etapów Programu. Brak dopasowania celów i priorytetów do potrzeb poszczególnych grup beneficjentów może to doprowadzić do przeznaczania przyszłych środków finansowych na mniej istotne aspekty funkcjonowania poszczególnych domów kultury, z kolei brak informacji o harmonogramie może skutkować zniechęceniem beneficjentów, a także tym, że nie wiedzą oni jak mają planować swoje zaangażowanie w Program. Jako bardzo poważny problem jawi się brak informacji i przejrzystości w kwestii możliwości uzyskania dofinansowania. Wysokość dofinansowania jest kluczową sprawą dla beneficjentów i głównym powodem ich uczestnictwa w Programie.

4.6. Silne strony

Program Dom Kultury+ zakłada tworzenie i promocję nowej wizji kultury instytucjonalnej – wskazującej nowe struktury organizacyjne i wymuszającej współpracę różnych podmiotów w sieci oraz budowanie partnerstw. Program jednoznacznie wymaga również od uczestników inicjacji lub kontynuacji działania w sieci i zorganizowanych partnerstw z innymi instytucjami kultury oraz zawieranie partnerstw publiczno-prywatnych i ma za cel wspieranie budowy partnerstw oraz konsolidację ich działalności.

Program Dom Kultury+ kładzie nacisk na inkluzję w działania domów kultury i położenie większego nacisku podczas tworzenia misji domu i jego oferty na ludzi starszych, niepełnosprawnych i innych z grup wykluczonych społecznie (Priorytet II) oraz zakłada tworzenie bardziej elastycznego, otwartego na zmiany systemu kształcenia personelu kultury (Priorytet I) oraz pomoc w tworzeniu przez domy kultury zapisów indywidualnie opracowanej misji instytucji (strategii rozwoju domu kultury), wyznaczającej zasadnicze cele i opracowanej na podstawie indywidualnej diagnozy potrzeb społeczności, w których funkcjonują i ich otoczenia instytucjonalnego oraz na diagnozie zasobów lokalnych i stawia za cel wykształcenie umiejętności niezbędnych do opracowania tej misji (Priorytet I).

Silną stroną założeń Programu Dom Kultury+ jest to, że ma on na celu wspieranie otwartości domów kultury na oddolne inicjatywy oraz na stymulowanie przez nie społeczności do działania i animowania aktywności (Priorytet II) oraz promowanie działalności domów kultury, które mają stanowić platformę dla lokalnych grup nieformalnych i organizacji pozarządowych, co stanowi szansę na wprowadzenie nowych pomysłów, połączenie lokalnych zasobów, wzajemną inspirację (Priorytet II).

4.7. Ocena Programu Dom Kultury+ przez beneficjentów

Program Dom Kultury + został bardzo dobrze oceniony przez przedstawicieli domów kultury, JST i partnerów. Z uwagi na zakres potrzeb sygnalizowanych przez dk każdy rodzaj pomocy

przyjmowany jest bardzo dobrze. Należy podkreślić fakt, że inicjatywa Narodowego Centrum Kultury jest pierwszym realizowanym na taką skalę przedsięwzięciem.

5. Analiza SWOT Programu DK+

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • cel Programu DK+ został określony prawidłowo, korespondując z działalnością statutową dk, potrzebami dk oraz z dostrzeganymi przez dk potrzebami społeczności lokalnych • priorytety DK+ zostały określone trafnie i w odniesieniu do trafnej diagnozy sytuacji dk • realizacja programu DK+ we współpracy z partnerami pozwala lepiej zrozumieć funkcjonowanie i potrzeby dk różnym środowiskom • Program DK+ wyzwala dążenie do większego samofinansowania się dk w przyszłości • program DK+ jest pierwszą realizowaną na taką skalę inicjatywą w tym zakresie • pozytywna ocena beneficjentów dotycząca priorytetów i celów DK+ (dotyczących rozwoju infrastruktury i kompetencji) 	<ul style="list-style-type: none"> • ogólność informacji kierowanych do Beneficjentów • beneficjenci oczekują od NCK konkretów w zakresie wielkości dofinansowania, terminów i zakresu przedmiotowego dofinansowanego projektu, podczas gdy NCK przyjęło perspektywę realizacji szerszych celów • brak wyraźnych wskazań dotyczących wsparcia domów kultury w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych • brak odniesień do organizowania i pozyskiwania wolontariatu • duża ogólnikowość zapisów, szczególnie w przypadku priorytetu szkolenia i rozwój • w komponente trafność (grupa docelowa beneficjentów programu) Program DK+ nie został opisany prawidłowo, co skutkuje spłaszczeniem istniejącego zróżnicowania tych instytucji i brakiem możliwości uczestniczenia w DK+ dk, o podobnym profilu • brak jest precyzyjnej definicji kształtowania postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze w DK+ w jego opisie i innych dokumentach związanych z programem

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> realizacja priorytetu Infrastruktura może wpłynąć na znaczną poprawę funkcjonowania dk w najbardziej problemowym aspekcie (infrastruktury i wyposażenia) wdrożenie DK+ w zakresie zwiększenia atrakcyjności usług kulturalnych może przyczynić się do zwiększenia liczby uczestników zajęć i imprez utworzenie Sieci Wsparcia służącej zdobywaniu wiedzy i wymianie doświadczeń zwiększy skuteczność działań dk i będzie promować wiedzę o prowadzonej przez nie działalności oraz ułatwi w sposób znaczący zawieranie partnerstw stworzenie nowej koncepcji rozwoju i wizji pożądanego kształtu nowoczesnego domu kultury będącego centrum rozwoju społeczności lokalnej jest zbieżne z potrzebą tworzenia szerokiej wizji rozwoju domów kultury i ich sieci oraz wypracowania nowego modelu domu kultury i przyczyni się do rozwoju tego sektora w Polsce program może przyczynić się do inkluzji w działania domów kultury i położenie większego nacisku podczas tworzenia misji domu i jego oferty na ludzi starszych, niepełnosprawnych i innych z grup wykluczonych społecznie (Priorytet II). program może przyczynić się do tworzenia bardziej elastycznego, otwartego na zmiany systemu kształcenia personelu kultury (Priorytet I). program może przyczynić się do stworzenia i promowania nowej wizji kultury instytucjonalnej – wskazującej nowe struktury organizacyjne i wymuszającej współpracę różnych podmiotów w sieci oraz budowanie partnerstw program może przyczynić się do wspierania otwartości domów kultury na oddolne inicjatywy oraz na stymulowanie przez nie społeczności do działania i animowania aktywności (Priorytet II). 	<ul style="list-style-type: none"> ogólnikowy sposób opisu celów programu pozwala na szeroką interpretację i zastosowanie, co może prowadzić do nadużyć w interpretacji w poszczególnych dk różne rozumienie celu, jakim jest 'Wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego i kompetencyjnego' (od pełnego wyposażenia lub wybudowania siedziby do wyposażenia w dodatkowy, nowoczesny sprzęt) bardzo niski stopień znajomości założeń Programu DK+ wśród pracowników dk (wynikający z niewystarczającej komunikacji wewnętrznej w dk oraz z powodu niejasnego systemu wdrażania programu) może przyczynić się do błędów we wdrażaniu programu przez beneficjentów beneficjenci nie wiedzą w jakim czasie będą realizowane określone etapy programu, jakimi kryteriami będzie kierować się Narodowe Centrum Kultury w wyborze dk do dalszych etapów oraz jakie konkretnie wsparcie od NCK otrzyma beneficjent programu. Nie znane są im również formy ewaluacji wdrażanego programu przez beneficjenta. Chaos informacyjny może pogłębić się przez bardzo szybkie tempo realizacji programu w br. oraz brak informacji o osobie/osobach koordynujących z ramienia NCK wdrażanie programu brak dopasowania celów i priorytetów programu do potrzeb poszczególnych grup beneficjentów brak informacji o harmonogramie Programu DK+, w związku z czym dk nie wiedzą jak mają planować swoje zaangażowanie w Program. brak informacji o możliwych kwotach dofinansowania w przypadku przejścia do dalszych etapów Programu, co może przyczynić się do błędnego zakładania skali możliwych inwestycji przez beneficjentów

6. Wyniki badania ilościowego, jako komponent ewaluacji

W celu weryfikacji opinii badanych po przeprowadzeniu badań jakościowych (FGI i IDI) zrealizowano badanie ilościowe w oparciu o ankietę internetową (CAWI) załączoną do ankiety oceniającej II-gi etap szkoleń. Poniższe wyniki pozwalają sprawdzić, ale też poszerzyć wiedzę uzyskaną na podstawie badań jakościowych. Wnioski z badania ilościowego zostały wzięte pod uwagę przy ocenie Programu Dom Kultury+ kryteriami ewaluacyjnymi oraz pomogły w określeniu postaw i zachowań beneficjentów w odniesieniu do Programu.

6.1. Priorytety stawiane sobie przez domy kultury w zakresie oferty i infrastruktury

P 1. Jakie zajęcia stacjonarne są organizowane w Państwa domu kultury?

P 2. Jakie są priorytety Pana/i domu kultury pod względem rozwoju oferty stacjonarnej?

Najpopularniejsze zajęcia stacjonarne organizowane przez domy kultury, to zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, wokalne, teatralne, ale też fitness, czy rękodzielnicze. Domy kultury są zgodne wraz z JST i Partnerami, iż zajęcia taneczne, muzyczne, teatralne, czy rękodzielnicze powinny być priorytetem w rozwoju działalności domów kultury.

W porównaniu do obecnej oferty zajęć stacjonarnych znacznie większy odsetek domów kultury zgłasza, że priorytetem w rozwoju powinno być prowadzenie zajęć fotograficznych, uniwersytetu III-go wieku, zajęć filmowych, czy rękodzielniczych. Podobną opinię wyrażają przedstawiciele JST i Partnera.

Tabela 2. Oferta zajęć stacjonarnych vs opinie na temat ich rozwoju (N=37)

Typ zajęć stacjonarnych	Zajęcia, które prowadzą DK	Priorytety w działalności DK	
		Opinia DK	Opinia JST i Partnera
Plastyczne	97%	48%	59%
Taneczne	86%	73%	84%
Muzyczne	86%	67%	80%
Wokalne	68%	58%	65%
Teatralne	62%	64%	82%
Fitness	49%	21%	20%
Rękodzielnicze	46%	64%	69%
Klub seniora	46%	36%	49%
Fotograficzne	30%	55%	57%
Uniwersytet III-go wieku	30%	55%	39%

Językowe	30%	15%	35%
Filmowe	27%	48%	47%
Komputerowe	27%	36%	27%
Grupy dyskusyjne\ klub dyskusyjny	27%	33%	29%
Koło gospodyń wiejskich	27%	21%	16%
Sportowe	24%	9%	12%
Socjoterapeutyczne	14%	12%	10%
Inne	35%	15%	8%

P 3. Jakie rodzaje imprez są organizowane w ciągu roku w Państwa domu kultury?

P 4. Jakie są priorytety Pana/i domu kultury pod względem organizowania imprez?

Oferta pod względem organizowanych przez domy kultury różnego rodzaju imprez jest bardzo bogata. Wszystkie DK w 2010 roku organizowały koncerty zespołów amatorskich, ale też wiele z nich organizowało imprezy plenerowe, wystawy, czy festyny.

W temacie imprez, które w działalności domu kultury powinny być priorytetem istnieje również duża zgodność między DK, a JST i Partnerami. Do priorytetów pod tym względem należą wystawy, spektakle teatralne, ale też imprezy plenerowe, czy spotkania z ciekawymi ludźmi.

Tabela 3. Oferta imprez vs opinie na temat ich rozwoju (N=37)

Rodzaje imprez organizowanych przez DK	Imprezy, które realizowały DK w 2010 roku	Priorytety w działalności DK	
		Opinia DK	Opinia JST i Partnera
Koncerty zespołów amatorskich	100%	64%	67%
Imprezy plenerowe	97%	79%	69%
Wystawy	97%	73%	71%
Festyny	95%	55%	49%
Występy zespołów śpiewaczych\ chóru	89%	45%	41%
Koncerty gwiazd	84%	45%	47%
Spotkania z ciekawymi ludźmi	81%	67%	71%
Spektakle teatralne	76%	76%	75%
Koncerty zespołów zawodowych	70%	58%	51%
Kino\ seanse filmowe\ projekcje	54%	42%	55%
Plenery malarskie	51%	64%	47%
Wycieczki edukacyjne\ turystyczne	43%	42%	43%
Kulinarne	41%		29%
Turystyczne	27%	18%	31%
Dyskoteki	22%	6%	12%
Karaoke	22%	9%	16%
Rajdy rowerowe	16%	18%	20%
Inne	35%	18%	

P 5. Jakie są priorytety Pana/i domu kultury, jeśli chodzi o infrastrukturę?

Najważniejsze zamierzenia DK dotyczące infrastruktury koncentrują się na dokupieniu sprzętu i urządzeń do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Prawie wszystkie domy kultury (94%) mają pod tym względem zapotrzebowanie. Dodatkowo w wypowiedziach pojawiają się informacje, że potrzebny jest sprzęt nagłośnieniowy/oświetleniowy do prowadzenia zajęć/imprez.

Drugą wyraźnie komunikowaną potrzebą infrastrukturalną domów kultury jest doposażenie placówek w sprzęt i urządzenia do administrowania domem kultury (meble, komputery, itp.). Kolejna silnie komunikowana potrzeba związana jest z remontem pomieszczeń wewnątrz.

Opinie na temat potrzeb domów kultury są spójnie przedstawiane przez przedstawicieli DK oraz przedstawicieli JST i Partnera.

Tabela 4. Priorytety w odniesieniu do infrastruktury (N podano dla każdej badanej grupy)

Priorytety DK w odniesieniu do infrastruktury	Przedstawiciele DK	Przedstawiciele JST	Przedstawiciele Partnera
	N=33	N=19	N=32
• Wybudować nowy budynek/ obecny nie nadaje się do eksploatacji	6%	16%	9%
• Wyremontować budynek z zewnątrz	58%	42%	28%
• Wyremontować pomieszczenia wewnątrz	67%	58%	44%
• Zmodernizować ogrzewanie	39%	21%	19%
• Dokupić sprzęt i urządzenia do administrowania domem kultury (meble/ komputery/ itp.)	67%	63%	59%
• Dokupić sprzęt i urządzenia do prowadzenia zajęć dydaktycznych	94%	79%	84%
• Otworzyć dodatkową placówkę (w tym: świetlicę wiejską)	15%	16%	16%
• Inne*	55%	21%	28%

*Zapotrzebowanie na inne, oprócz wymienionych, formy doposażenia infrastrukturalnego:

- Wybudowanie/wyremontowanie sali widowiskowej, plenerowej, amfiteatru, pracowni, itp.
  - *wybudować salę widowiskową (4 DK)*
  - *średnia scena plenerowa*
  - *remont sali widowiskowej*
  - *adaptacja budynku na salę widowiskową*
  - *zmodernizować amfiteatr*
  - *potrzebna sala wielofunkcyjna*
  - *wybudować nową i wyposażyć pracownię ceramiczną*
  - *wygospodarować pomieszczenia na pracownie specjalistyczne*
  - *rozbudować pracownię*
- dokupić sprzęt nagłośnieniowy
  - *sprzęt nagłośnieniowy, multimedialny*
  - *zakup sprzętu nagłaśniającego*

- *zakupić sprzęt nagłośnieniowy*
- *nagłośnienie i oświetlenie plenerowe*
- *wyremontować/ doposażyć świetlice wiejskie*
  - *doposażyć świetlice wiejskie*
  - *wyposażyć świetlice w sprzęt*
  - *dokupić sprzęt i urządzenia do świetlic*
  - *wyremontować świetlice*
  - *wyremontować świetlice wiejskie*
  - *zmodernizować ogrzewanie świetlic*
- *inne formy zapotrzebowania*
  - *adaptować pustostan na obiekt Centrum Aktywności Lokalnej*
  - *wyposażyć "ogród sztuki" przy ośrodku kultury*
  - *zagospodarować przestrzeń przed budynkiem (ławeczki, stoliki, tablice zewnętrzne-witryny z info itp,)*
  - *monitoring budynku*
  - *samochód służbowy (bus)*
  - *zwiększyć dotację na działalność*
- *rozwój oferty*
  - *zespół folklorystyczny*
  - *kapela ludowa*
  - *teatrzyk kukielkowy*
  - *modelarstwo*
  - *regularne szkolenia i warsztaty umiejętności*

6.2. *Priorytety stawiane sobie przez domy kultury w zakresie zatrudnianej kadry*

P 6. Jakie są priorytety Pana/i domu kultury, jeśli chodzi o rozwój zatrudnianej kadry?

Wysoki odsetek przedstawicieli DK (97%) deklaruje plany związane ze szkoleniami dla zatrudnianej kadry. Szczególnie potrzebne byłyby szkolenia, które usprawniałyby pracę domów kultury, a więc szkolenia z zarządzania czasem, prowadzonymi projektami, pozyskiwaniem funduszy na działalność. Wysoki jest również odsetek domów kultury, które chciałyby przeprowadzić inne rodzaje szkoleń: szkolenia merytoryczne związane z planowanymi w przyszłości zajęciami oraz szkolenia merytoryczne związane z prowadzonymi obecnie zajęciami.

Tabela 5. Priorytety w odniesieniu do szkoleń (N podano dla każdej badanej grupy)

Priorytety DK w odniesieniu do szkoleń	Przedstawiciele DK	Przedstawiciele JST	Przedstawiciele Partnera
	N=33	N=19	N=32
• Szkolenia merytoryczne związane z prowadzonymi obecnie zajęciami	70%	32%	59%
• Szkolenia merytoryczne związane z planowanymi w przyszłości zajęciami	79%	68%	41%
• Szkolenie inne dla pracowników ułatwiające pracę w (np. zarządzanie czasem/ projektem/ pozyskiwanie funduszy)	97%	74%	88%
• Inne*	9%	11%	3%

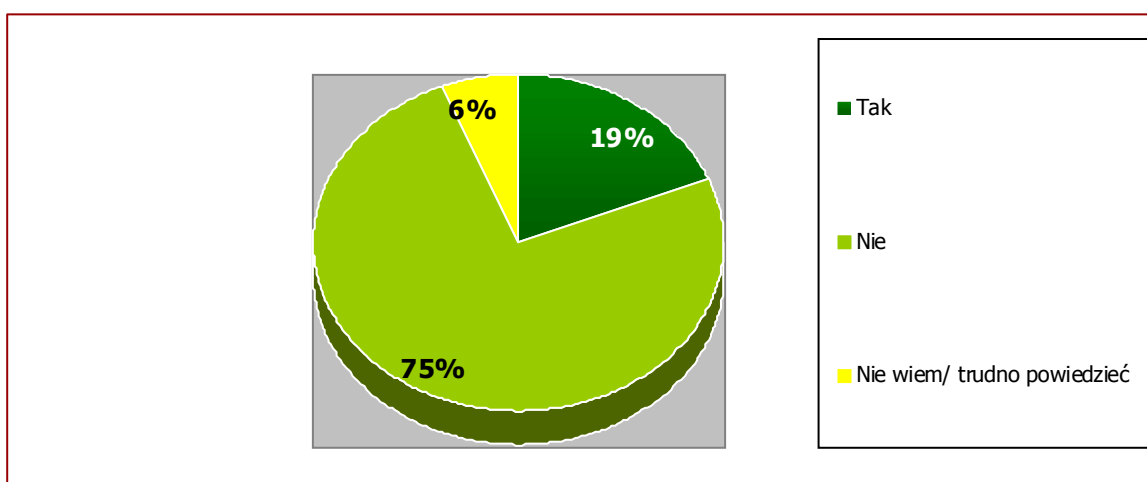
*Zapotrzebowanie na inne, oprócz wymienionych, formy szkoleń:

- Wybudowanie/wyremontowanie sali widowiskowej, plenerowej, amfiteatru, pracowni, itp.
  - *public relations*
  - *autoprezentacja*
  - *radzenie sobie ze stresem i zmianą*
  - *szkolenia z zakresu socjoterapii*
  - *szkolenia kompetencji psychologicznych*
  - *szkolenia z umiejętności interpersonalnych*
  - *wzmocnienie wewnętrzne grupy pracowników*

P 7. Czy obecnie pracująca liczba osób jest wystarczająca do dobrego funkcjonowania Państwa domu kultury?

Tylko 19% domów kultury biorących udział w badaniu wyraża opinię, że obecne zatrudnienie jest wystarczające. $\frac{3}{4}$ placówek nie jest zadowolona ze stanu zatrudnienia. Obserwuje się też 6% DK, które nie miały opinii na ten temat.

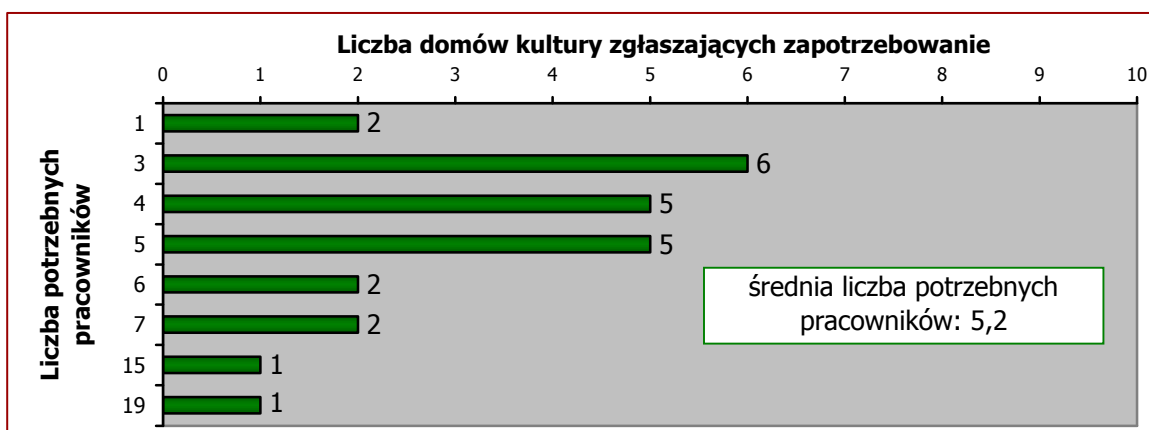
Wykres 1. Opinie dotyczące obecnego stanu zatrudnienia (N=36)

P 8. Ile osób i o jakich kwalifikacjach chcielibyście Państwo zatrudnić w swoim domu kultury?

Z 26 DK, które chciałyby zatrudnić dodatkowe osoby najczęściej powtarza się liczba 3-5 dodatkowych pracowników – 3 pracowników chcieliby zatrudnić 6 DK, 4 pracowników chcieliby zatrudnić 5 DK, 5 pracowników chcieliby zatrudnić również 5 DK. Jeden z DK deklarował, że przydałoby mu się 15 dodatkowych pracowników i jeden, któremu przydałoby się nawet 19 osób.

Wykres 2. Zapotrzebowanie na pracowników (N=36)

Kwalifikacje pracowników merytorycznych potrzebnych do zatrudnienia to najczęściej: instruktor ds. tańca (9 DK), instruktor rękodzieła (6 DK), instruktor ds. fotografii (5 DK), instruktor ds. teatru (4 DK). Ponadto potrzebni są instruktorzy/ animatorzy do wielu innych zajęć, które chciałyby prowadzić domy kultury.

W zakresie pracowników nie-merytorycznych najchętniej zatrudniono by akustyków (8 DK), grafików komputerowych (4 DK), informatyków (4 DK) i kinooperatorów (3 DK). Wśród innych pracowników warto zwrócić uwagę, na osoby, które reprezentowałyby DK w zakresie PR-u (2 DK), osoba wydająca gazetkę (1 DK), pracownik informacji turystycznej (1 DK), specjalista ds. pozyskiwania środków (1 DK), czy specjalista ds. współpracy z NGO (1 DK).

Tabela 6. Kwalifikacje osób niezbędnych do zatrudnienia (N=26)

Pracownicy merytoryczni	L. osób	Inni pracownicy	L. osób
instruktor ds tańca (w tym współczesnego, towarzyskiego, ludowego)	9	akustyk/ nagłośnieniowiec	8
		grafik komputerowy	4
instruktor rękodzieła artystycznego (w tym ceramiki, rzeźby i garncarstwa, mozaiki szklanej)	6	informatyk	4
		kinooperator (w tym kina cyfrowego)	3
instruktor ds. fotografii	5	PR Manager	2
instruktor ds teatru	4	pracownik techniczny	2
animator kultury (w tym warsztaty dziennikarskie, sztuka wizualna)	4	archiwista	1
		sekretarka	1
instruktor gry na instrumentach (w tym na	3	oświetleniowiec	1

pianinie)		fotograf	1
instruktor ds. plastyki	3	organizator imprez	1
instruktor muzyki	3	osoba wydająca gazetkę	1
instruktor ds filmowych	2	pracownik informacji turystycznej	1
instruktor fitness	2	specjalista ds pozyskiwania środków	1
instruktor śpiewu	2	specjalista ds, współpracy z NGO	1
pracownik merytoryczny	2	konserwator budynku	1
instruktor ds malarstwa	1	koordynator projektów ze znajomością	
choreograf	1	języka obcego	1

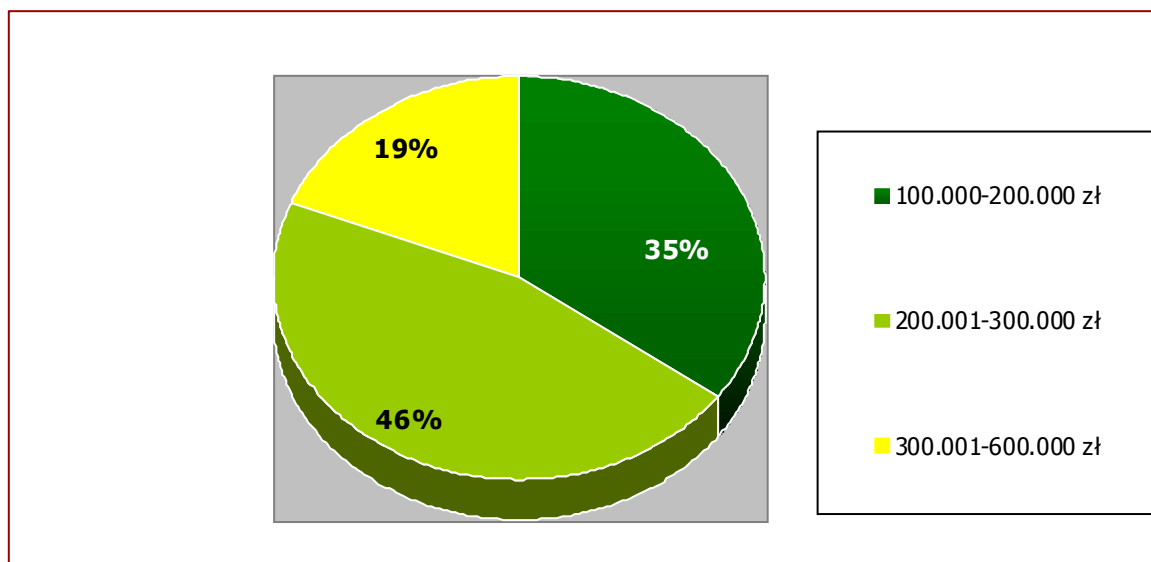
6.3. Kwota niezbędna do sprawnego funkcjonowania domu kultury i jej proponowany podział wg priorytetów

P 9. Jaka dodatkowa kwota rocznie (poza budżetem) umożliwiłaby, w Pana/i opinii, sprawne funkcjonowanie Państwa domu kultury?

Całkowita kwota potrzebna 26 domom kultury (które oszacowały tę wielkość) na sprawne funkcjonowanie wynosi **6.390.000 zł.**

35% domów kultury chciałoby uzyskać kwoty w przedziale 100.000-200.000 zł, 46% chciałoby uzyskać kwoty 200.001-300.000 zł, a pozostałe 19% domów kultury potrzebuje kwot z przedziału 300.001-600.000 zł.

Wykres 3. Przedziały kwot niezbędnych do sprawnego funkcjonowania DK (N=26)

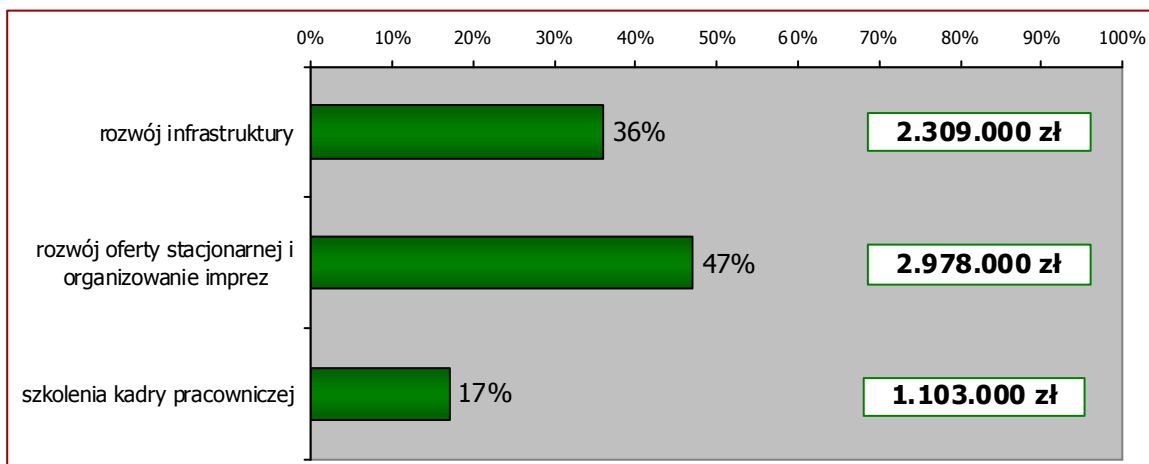

P 10. Jaki procent tej kwoty przeznaczyłby/łaby Pan/i na .....?

Deklaracje przedstawicieli domów kultury wskazują, że dodatkowa kwota przeznaczona na funkcjonowanie została by podzielona następująco: 47% na rozwój oferty stacjonarnej i organizowanie imprez, 36% na rozwój infrastruktury i 17% na szkolenia. Według takich szacunków można przyjąć,

że na rozwój oferty stacjonarnej 26 domom kultury potrzebne było by prawie 3.000.000 zł, na rozwój infrastruktury 2.300.000 zł, a na szkolenia 1.100.000 zł.

Wykres 4. Proponowany podział kwoty dodatkowej (N=26)

7. Wnioski i rekomendacje

WNIOSKI

- Domy kultury, które stały się beneficjentami Programu Dom Kultury+ postrzegają swoje uczestnictwo w Programie w kategoriach ogromnej szansy na poprawę oferty, infrastruktury i przeprowadzenie szkoleń dla zatrudnianej kadry.
- Udział w Programie posiada również wyraz emocjonalny, a więc daje domom kultury poczucie, że „ktoś” wreszcie zwrócił na nie uwagę, zajął się ich problemami, stara się zrozumieć zasady ich funkcjonowania.
- Priorytety, które zostały wyznaczone do realizacji celu głównego zostały zdefiniowane prawidłowo i odpowiadają na zapotrzebowanie domów kultury. Największe nadzieje budzi Priorytet III Infrastruktura, choć ilościowa analiza podziału spodziewanych funduszy pokazuje, że najwięcej pieniędzy DK zamierzają przeznaczyć na cele zdefiniowane w Priorytecie II Rozwój. Prawdopodobnie wynika to z faktu niedokładnego szacowania wydatków infrastrukturalnych, których jest bardzo dużo, przy dobrym rozpoznaniu wielkości wydatków w zakresie oferty.
- Program daje również szansę na lepsze funkcjonowanie, poszerzenie oferty, przyciągnięcie większej liczby uczestników zajęć stacjonarnych i organizowanych imprez, ale ma też wymiar komercyjny – daje możliwość poszerzenia działań biznesowych, a tym samym szansę na większe samofinansowanie się.
- Biznesowe nastawienie do działalności domów kultury ujawnia się również poprzez chęć podniesienia kwalifikacji personelu w zakresie przedsiębiorczości. Za szkolenia, które stwarzają perspektywę lepszego funkcjonowania domu kultury uznano np. szkolenia z związane z pozyskiwaniem funduszy, ale też zarządzania czasem/ projektem, itp.
- Potrzeby domów kultury pod względem infrastrukturalnym były najczęściej rozumiane, jako lepsze wyposażenie zaplecza technicznego w sprzęt. Potrzeby w tym zakresie ujawniane są także w chęci zatrudnienia pracowników technicznych: akustyków, kinooperatorów, ale też grafików komputerowych, informatyków.
- Niemniej ważne są konkretne potrzeby pod względem poprawy warunków w pomieszczeniach, jakimi dysponują domy kultury. Placówkom przydałby się remont pomieszczeń, ale też doposażenie w meble i sprzęt komputerowy, który pozwoliłby na

sprawne obsługiwanie uczestników zajęć, archiwizowanie zasobów domów kultury, lepszą organizację, lepsze planowanie oraz prowadzenie statystyk i sprawozdawczości.

- **Bardzo pozytywnie należy ocenić pomysł utworzenia platformy internetowej służącej zdobywaniu wiedzy i wymianie doświadczeń, co zwiększy skuteczność działań domów kultury i będzie promować wiedzę o prowadzonej przez nie działalności oraz ułatwi w sposób znaczący zawieranie partnerstw (także ponadlokalnych). Pożądane, z punktu widzenia rozwoju domów kultury i poprawy poziomu ich oferty, jest także rozwijanie baz dobrych praktyk (budowa Sieci Wsparcia).**
- **Sieć wsparcia uwalnia wiele pomysłów, jak promować swój dom kultury, jego działania, ale też ofertę miasta, gminy i regionu, aby zachęcić/ przekonać lokalną społeczność do większego i bardziej aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach.**
- **Domy kultury nie stronią od pełnienia roli społecznych, zainteresowania problemami lokalnego środowiska, udzielania pomocy i wspierania ludzi w trudnych sytuacjach. Taką działalność, w pewnym sensie, prowadzą już od lat, ale skoro pojawiła się szansa na większą profesjonalizację, więc chciałyby skorzystać ze szkoleń (w ramach Programu) przygotowujących je lepiej do funkcji socjalnych.**
- **Szkolenia podstawowe zostały ocenione dobrze pod względem technicznego i merytorycznego przygotowania. Pomimo, że w I-szym etapie przyznano gorsze oceny za warunki szkoleniowe, to w II-gim etapie ten komponent został już znacznie lepiej oceniony. W II-gim etapie wzrósł także i tak dobrze oceniany poziom satysfakcji z organizacji szkoleń.**
- **Umiejętności szkoleniowe prowadzących oraz ich zasób wiedzy i doświadczenie zostały ocenione bardzo wysoko.**

REKOMENDACJE

- **Na podstawie badań desk research, case study oraz jakościowych i ilościowych metod oceny Programu stwierdzono, że został on dobrze zaprojektowany w stosunku do odbiorców, natomiast w pierwszej fazie realizacji (Priorytet I) pojawiło się wiele uwarunkowań, które wymagają wyjaśnienia, bądź poprawy.**
- **Rekomendowana jest kontynuacja Programu Dom Kultury+ poprzez realizację Priorytetów: II Rozwój i III Infrastruktura. Należy jednocześnie zwiększyć precyzję zapisów programu, wprowadzić jasne kryteria otrzymania wsparcia oraz zakres wsparcia, a także**

przeprowadzić podział/segmentację beneficjentów (w chwili obecnej jest ich zbyt duża różnorodność, co skutkuje różnymi oczekiwaniami wobec Programu).

- Ze względu na zbyt ogólnikowy sposób opisu celów programu pozwalający na szeroką interpretację i zastosowanie rekomenduje się wdrożenie narzędzi powodujących większą dyscyplinę definicyjną oraz wskazanie obszarów, które nie podlegają celom projektu oraz wyjaśnienie co będzie jego efektem (co w wyniku realizacji priorytetu dk może osiągnąć)
- W kolejnych Programach kierowanych do sektora domów kultury, NCK powinno uwzględniać w doborze beneficjentów, poza kryterium liczby mieszkańców gminy przede wszystkim kryteria wielkości budżetu samorządowego, wielkości dotacji samorządowej, korzystanie przez DK z innych źródeł dofinansowania i liczbę zatrudnionych pracowników.
- Duży nacisk powinien być położony na dopasowanie możliwości jakie stwarza Program do oczekiwań beneficjentów, ponieważ istnieją obawy, że wymagania stawiane przez Program uniemożliwią realizację planowanych (tych najbardziej potrzebnych) zamierzeń dk
- Bardzo istotnym elementem, który powinien zostać wyjaśniony i ustalony w trakcie realizacji Priorytetu II są kwestie finansowe związane z wielkością nakładów, jakie muszą ponieść dk w związku z realizacją Programu. DK nie wiedzą, czy będą w stanie sprostać zadaniu współfinansowania inicjatyw, których się podejmą w wyniku pisania strategii.
- Brak właściwej diagnozy dk w zakresie oceny ich umiejętności będących przedmiotem szkoleń prowadzi do przekazywania im wiedzy, którą już posiadają, dlatego rekomendowane jest wdrożenie narzędzi oceny potrzeb szkoleniowych i oceny posiadanych przez pracowników umiejętności oraz wiedzy (przed projektowaniem szkoleń)
- Duża ogólnikowość zapisów, szczególnie w przypadku priorytetu szkolenia i rozwój. Nie jest oczywiste, czy Program DK+ będzie wspierał szkolenia merytoryczne pracowników dk i w jakim zakresie. Podobnie w przypadku priorytetu infrastruktura nie wiadomo jakiego typu i jak duże zmiany infrastrukturalne są możliwe. Rekomendowane jest uszczegółowienie zapisów pod tym względem.
- Również ważnym czynnikiem, który wymaga wyjaśnienia na dalszych etapach prac nad Programem jest brak zaangażowania (brak obecności w Programie) części przedstawicieli samorządu terytorialnego. Konieczne jest zdiagnozowanie przyczyn takiej sytuacji, czy jest ona wynikiem braku czasu przedstawicieli JST, czy wynikiem złego nastawienia do Programu
- Rekomendowane jest również uwzględnienie odniesień w założeniach programowych związanych ze wsparciem w zakresie organizowania i pozyskiwania wolontariatu

- **Rekomendowane jest utrzymanie działań podjętych w zakresie tworzenia sieci wsparcia, jako cennej platformy wymiany informacji „branżowych”**
- **Na podstawie wysokiego poziomu satysfakcji z możliwości spotkań z przedstawicielami innych domów kultury (na szkoleniach) rekomendowane jest - o ile będzie to możliwe – stworzenie wspólnej płaszczyzny (konferencje, kongresy) wymiany doświadczeń.**
- **Rekomendowana jest również poprawa komunikacji między NCK a beneficjentami w zakresie harmonogramu wdrażania kolejnych priorytetów oraz kryteriów oceny wniosków beneficjentów.**

8. Załączniki

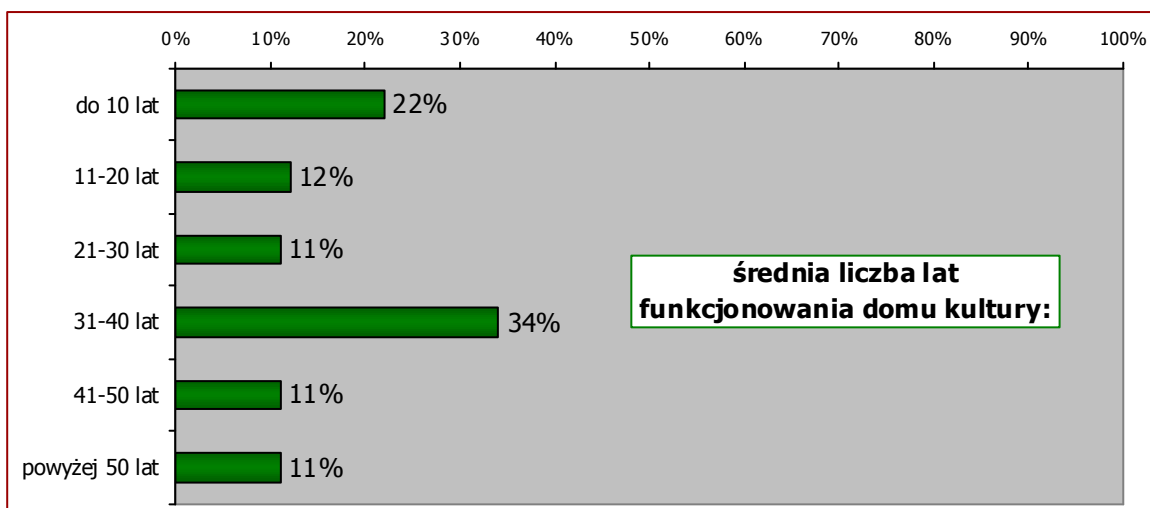
Załącznik 1. Wyniki badania ilościowego

8.1. Funkcjonowanie domów kultury – perspektywa przedstawiciela DK

P 11. Ile lat funkcjonuje Dom Kultury?

Dane identyfikujące domy kultury, które brały udział w badaniu wskazują, że są to placówki mieszczące się głównie w mniejszych miejscowościach (1.001-10.000 mieszkańców), z których około 70% funkcjonuje dłużej, niż 20 lat. Średnia liczba lat funkcjonowania placówki wyraża się liczbą 29.

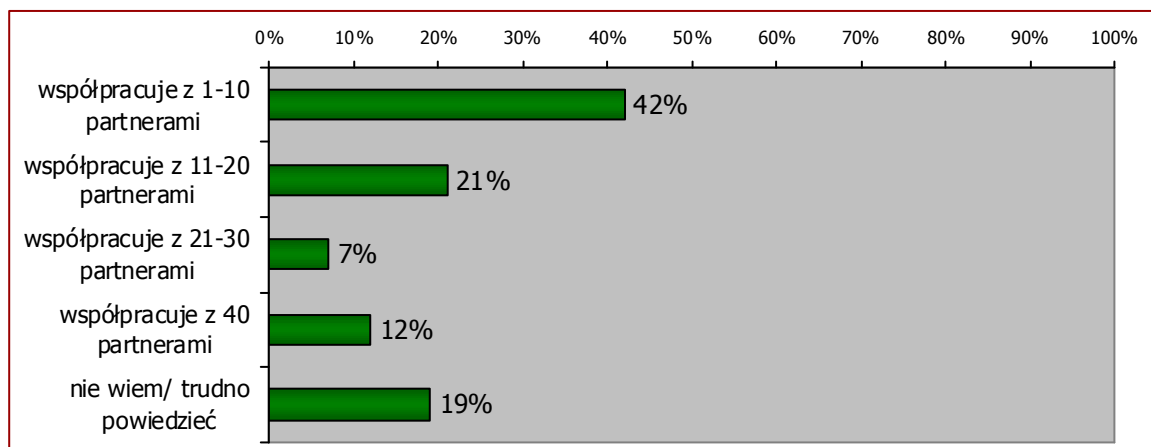
Wykres 5. Liczba lat funkcjonowania domu kultury (N=37)

P 12. Z iloma partnerami lokalnymi współpracuje Państwa dom kultury?

Większość badanych placówek (42%) podaje, że współpracuje obecnie z 1-10 partnerami lokalnymi, a 21% placówek współpracuje z 11-20 partnerami. Okazuje się, że ok. 12% placówek współpracuje nawet z 40 partnerami lokalnymi.

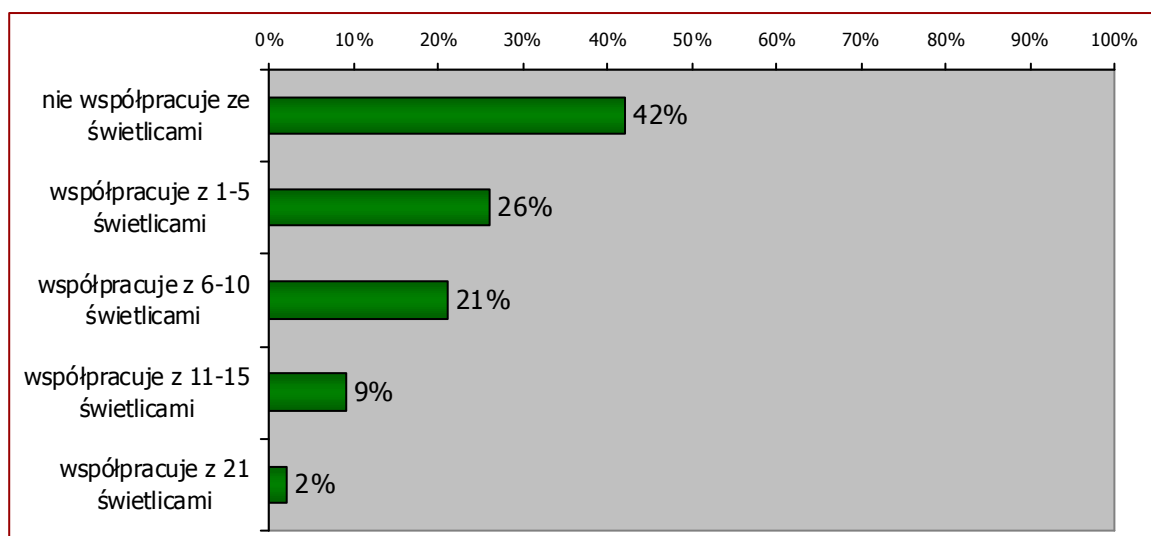
Wykres 6. Współpraca ze partnerami lokalnymi (N=43)

P 13. Z iloma świetlicami współpracuje Państwa dom kultury?

Badane domy kultury w większości (4 na 9 domów) nie współpracują ze świetlicami. Natomiast 26% z nich współpracuje z 1-5 świetlicami, 21% współpracuje z 6-10 świetlicami, a 9% współpracuje z 11-15 świetlicami. Jeden z domów kultury podał, że współpracuje z 21 świetlicami wiejskimi.

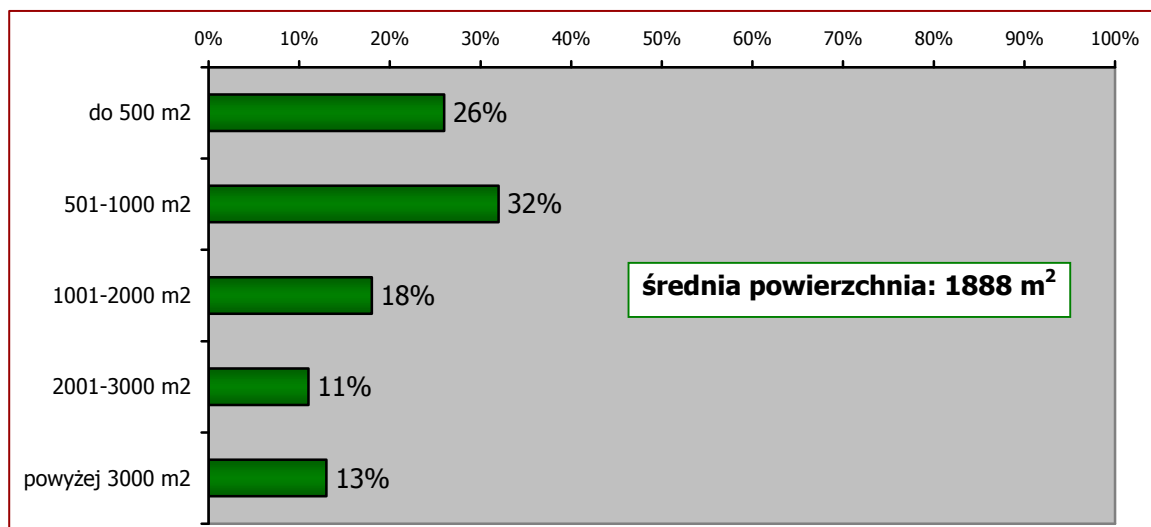
Wykres 7. Współpraca ze świetlicami (N=43)

P 14. Ile metrów kwadratowych liczy całkowita powierzchnia Państwa domu kultury?

Domy kultury, które podały swoją powierzchnię (38 DK) to w większości placówki niezbyt duże: ¼ z nich mieści się na powierzchni do 500 m², a kolejna 1/3 na powierzchni 5001-1000 m². Średnia powierzchnia wyraża się liczbą 1888 m².

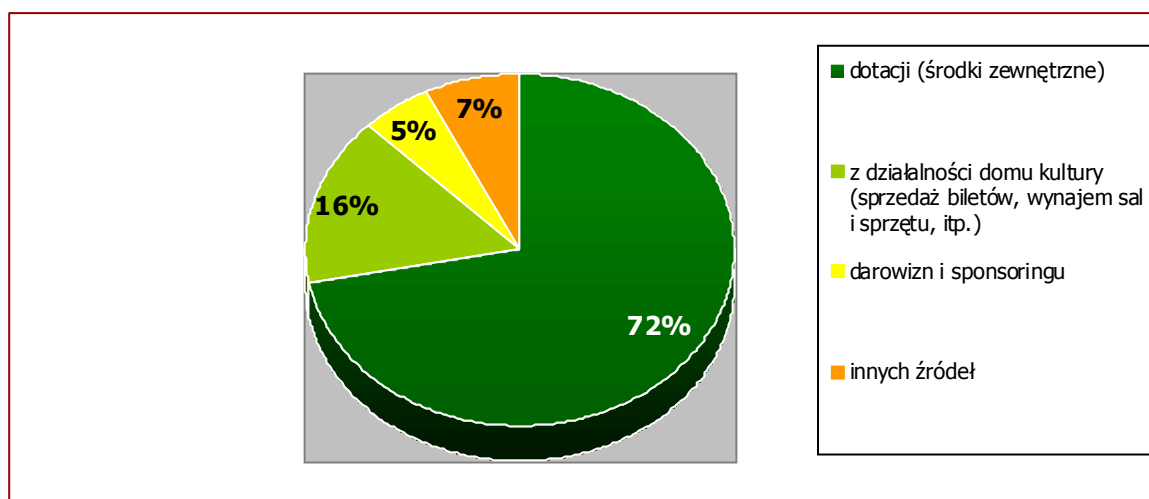
Wykres 8. Powierzchnia domów kultury (N=38)

P 15. Jaki % budżetu Państwa domu kultury jest pozyskiwany z ....?

Domy kultury większość środków do swojego budżetu pozyskują z dotacji – 72% budżetu jest pozyskiwana w ten sposób przez 31 DK w badaniu. 16% środków do budżetu pochodzi z działalności DK, takich jak sprzedaż biletów, wynajem sal, itp., 5% to darowizny i sponsoring, a 7% stanowią inne źródła finansowania.

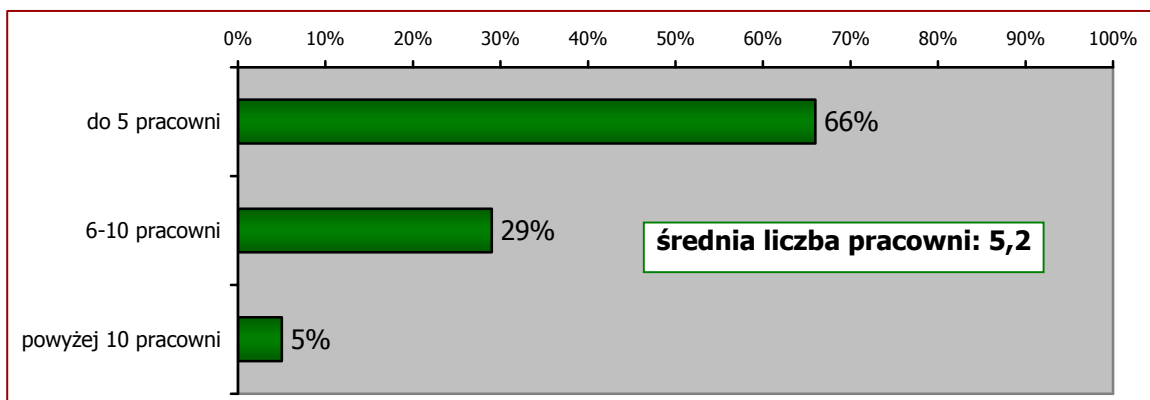
Wykres 9. Źródła finansowania domów kultury (N=31)

P 16. Ile różnego rodzaju pracowni znajduje się w Państwa placówce?

2/3 placówek, które podały liczbę pracowni deklaruje, że w sumie posiada 5 pracowni zajęciowych. Średnia liczba pracowni we wszystkich domach kultury wyraża się liczbą 5,2.

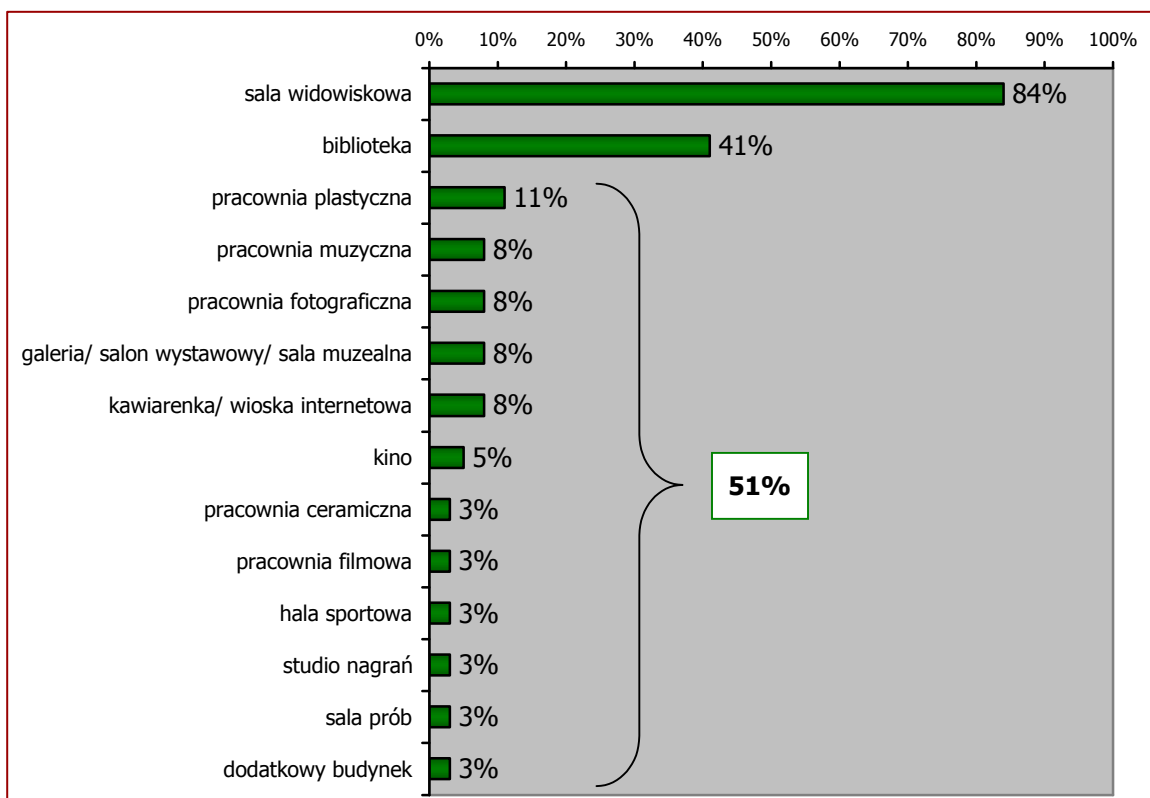
Wykres 10. Liczba pracowni w domu kultury (N=38)

P 17. W jakie obiekty dodatkowo jest wyposażona placówka?

Zdecydowana większość domów kultury (84%) jest wyposażona w salę widowiskową, a 41% w bibliotekę. Ponadto liczne domy kultury (51%) deklarują posiadanie pracowni i innych obiektów, w których prowadzone są zajęcia.

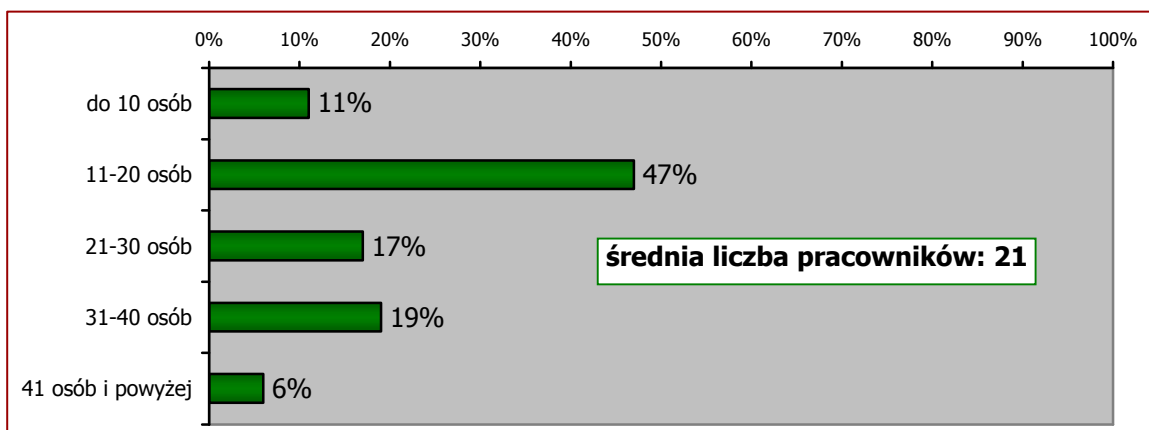
Wykres 11. Dodatkowe obiekty, w jakie wyposażone są domy kultury (N=38)

P 18. Jak przedstawia się stan zatrudnienia w Państwa domu kultury?

Prawie połowa placówek zatrudnia 11-20 pracowników. Placówki o niskim stanie zatrudnienia (do 10 osób) stanowią tylko 11%, natomiast placówki zatrudniające większą ilość pracowników (21 i więcej osób) stanowią 42%. Średnia liczba pracowników przypadających na 1 placówkę uczestniczącą w badaniu wynosi 21.

Wykres 12. Liczba pracowników w domu kultury (N=36)

Placówki najczęściej zatrudniają 1-5 osób na stanowiskach merytorycznych z podpisaną umową na stałe, ale też 1-2 osoby, które są pracownikami administracyjnymi zatrudnionymi na stałe. Obsługa zatrudniona na stałe liczy najczęściej max do 5 osób, ale 14% DK nie zatrudnia w ogóle takiej obsługi. Również pracownicy zatrudnieni na umowę zlecenie/o dzieło, to najczęściej 1-5 osób, a 17% DK w ogóle nie zatrudnia takich osób. Domy kultury deklarują w większości (39%), że nie zatrudniają osób, które stale z nimi współpracują, natomiast 1/4 z nich deklaruje takich osób jest 1-5, a 1/5 deklaruje, że takich osób jest 6-10.

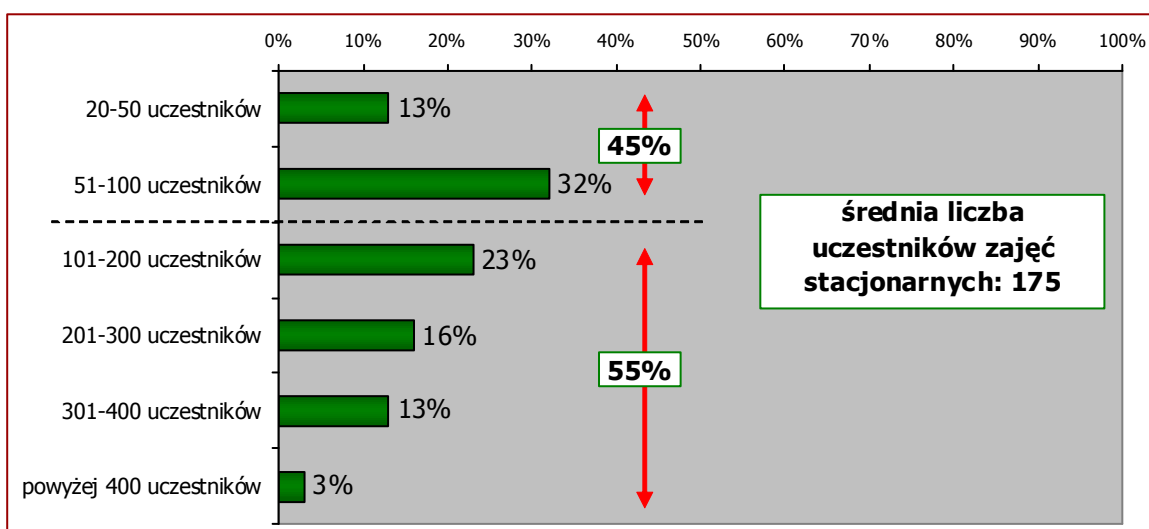
Tabela 7. Rodzaje umowy zawartej z pracownikami (N=36)

Pracownicy merytoryczni zatrudnieni na stałe		Pracownicy zatrudnieni na umowę zlecenie/ o dzieło	
1-5 osób	58%	brak takich osób	17%
6-10 osób	33%	1-5 osób	50%
11 osób i więcej	8%	6-10 osób	28%
		11 osób i więcej	6%
Pracownicy administracyjni zatrudnieni na stałe		Osoby stale współpracujące z domem kultury	
1-2 osoby	56%	brak takich osób	39%
3-5 osób	36%	1-5 osób	25%
6 osób i więcej	8%	6-10 osób	22%
Obsługa zatrudniona na stałe		11 osób i więcej	14%
brak takich osób	14%		
1-2 osoby	42%	Inny rodzaj umowy	
3-5 osób	42%	brak takich osób	89%
6 osób i więcej	3%	1-6 osób	11%

P 19. Jaka jest średnia tygodniowa liczba uczestników zajęć stacjonarnych Państwa domu kultury?

Z 31 domów kultury, które określiły liczbę uczestników zajęć stacjonarnych większość, bo 55% podaje, że przychodzi do nich powyżej 100 uczestników na tego typu zajęcia. Pozostałe 45% placówek podaje mniejszą liczbę uczestników zajęć stacjonarnych – 20-100 osób. Średnia liczba uczestników zajęć stacjonarnych wyraża się liczbą 175.

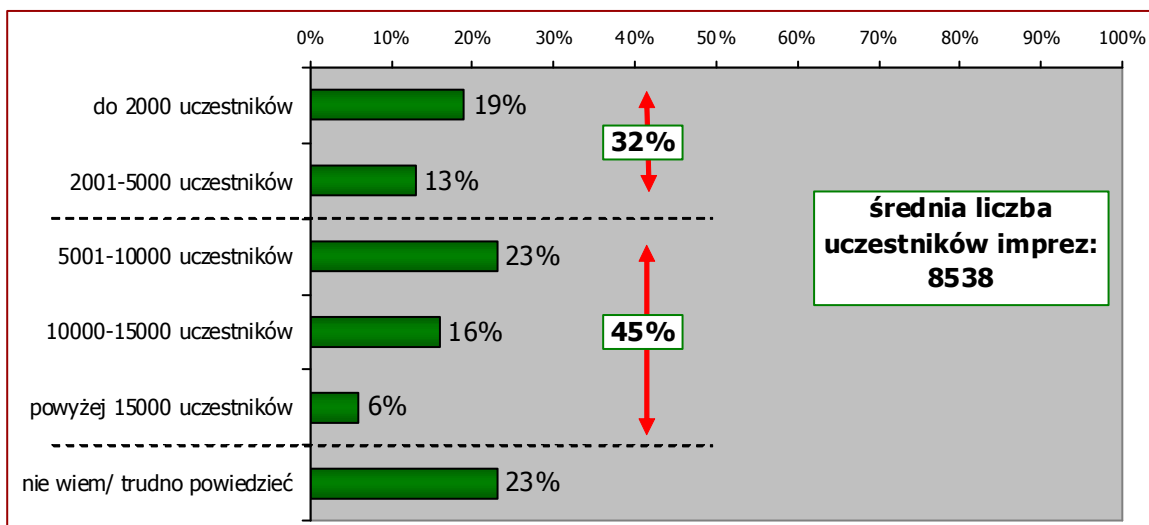
Wykres 13. Liczba uczestników zajęć stacjonarnych (N=31)

P 20. Jaka jest łączna liczba osób, które brały udział w 2010 roku w organizowanych przez Państwa dom kultury imprezach plenerowych (festyny, koncerty, wystawy, itd.)?

Z 31 domów kultury, które próbowały określić liczbę uczestników imprez większość, bo 45% podaje, że w 2010 roku w organizowanych imprezach uczestniczyło powyżej 5000 uczestników. 32% placówek szacuje, że na imprezy przychodzi do nich do 5000 osób. 23% domów kultury nie umie określić, jaka jest skala uczestniczenia w imprezach. Średnia liczba uczestników imprez organizowanych przez domy kultury wyraża się liczbą 8538.

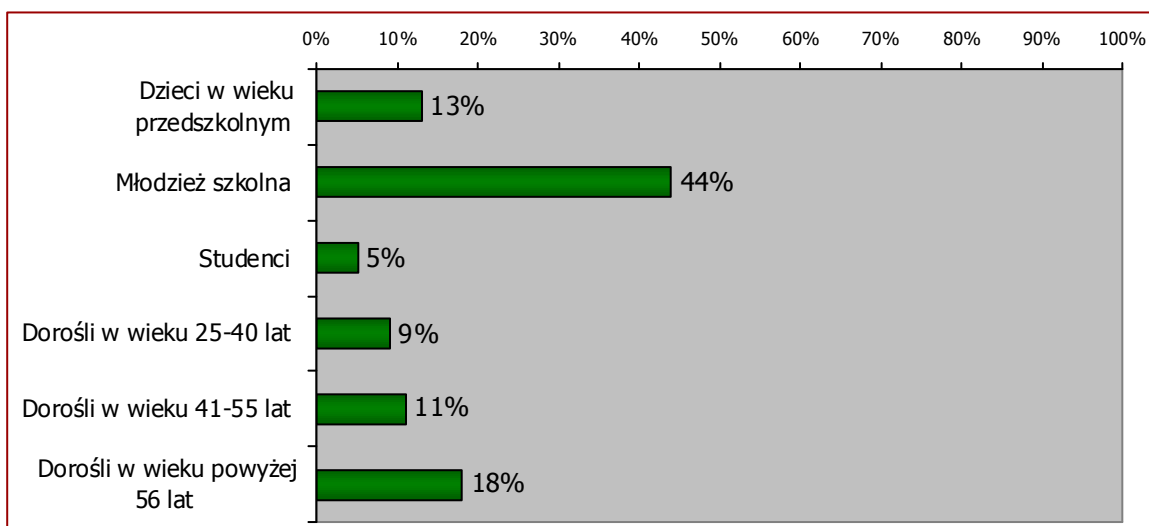
Wykres 14. Liczba uczestników zajęć stacjonarnych (N=31)

P 21. Gdyby jako 100% potraktować wszystkie grupy wiekowe uczestników zajęć stacjonarnych, to szacunkowo, jaki % osób w poszczególnych grupach przychodzi na zajęcia w Państwa domu kultury?

4 na 9 domów kultury deklaruje, że główną grupą, która przychodzi do nich na zajęcia to młodzież szkolna. Pozostałe grupy uczestników są znacznie słabiej reprezentowane.

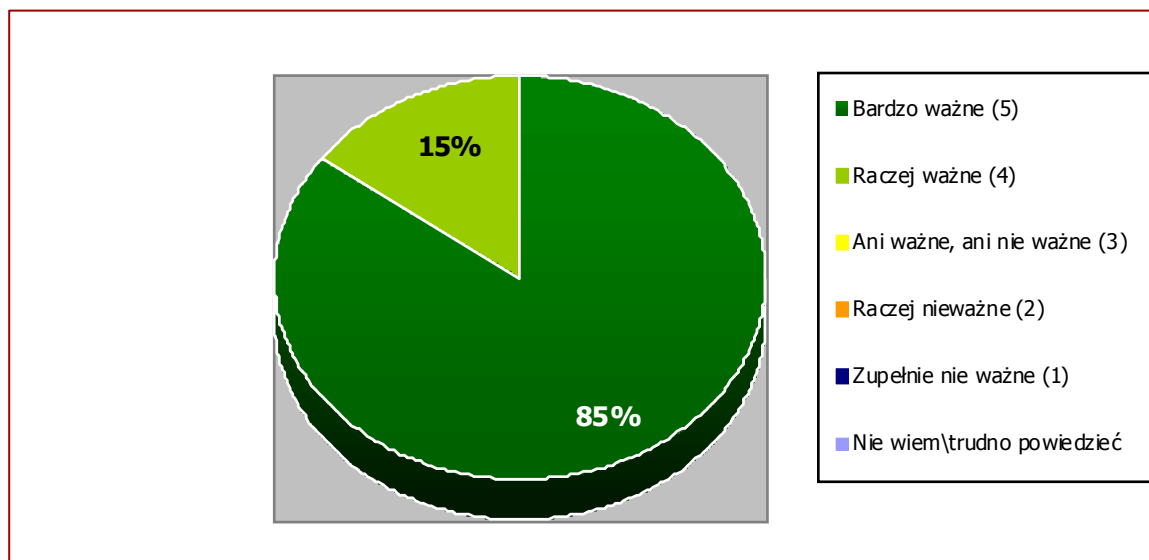
Wykres 15. Liczba uczestników zajęć stacjonarnych (N=33)

P 22. Jak ważne wydaje się Panu/i kontynuowanie kontaktów (wymiana doświadczeń, rozwiązywanie problemów) z innymi domami kultury?

Wszystkie domy kultury w badani potwierdziły, że kontynuowanie kontaktów z innymi DK jest dla nich ważne, z czego bardzo wysoki odsetek (85%) powiedział, że jest to bardzo ważne.

Wykres 16. Kontynuowanie kontaktów/ wymiana doświadczeń między domami kultury (N=33)

P 23. Które cele w ramach Programu Dom Kultury+ wydają się Panu/i najważniejsze w odniesieniu do własnego domu kultury?

Cele dotyczące działalności domów kultury sformułowane w ramach Programu DK+ są najbardziej dopasowane pod względem integrowania społeczności lokalnej za pomocą działań kulturalnych, a następnie pod względem kształcenia postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze. Tak sformułowane cele są jednakowo odbierane przez przedstawicieli DK i Partnera, natomiast jako jeden z czołowych celów opisywanych przez przedstawicieli JST jest rola aktywnego uczestnika życia społecznego w gminie.

Tabela 8. Dopasowanie celów Programu DK+ do działalności (N podano dla każdej badanej grupy)

Dopasowanie celów Programu DK+ do działalności DK	Przedstawiciele DK	Przedstawiciele JST	Przedstawiciele Partnera
	N=32	N=18	N=31
• Integrować społeczności lokalne za pomocą działań kulturalnych	94%	67%	77%
• Kształcić postawy aktywnego uczestnictwa w kulturze	66%	61%	74%
• Stwarzać możliwości wielostronnej edukacji kulturalnej	63%	50%	55%
• Posiadać umiejętność budowy strategii rozwoju i funkcjonowania w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społeczno-ekonomicznej	59%	39%	42%
• Być otwartym na wszystkie grupy społeczne (z uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych)	56%	61%	65%

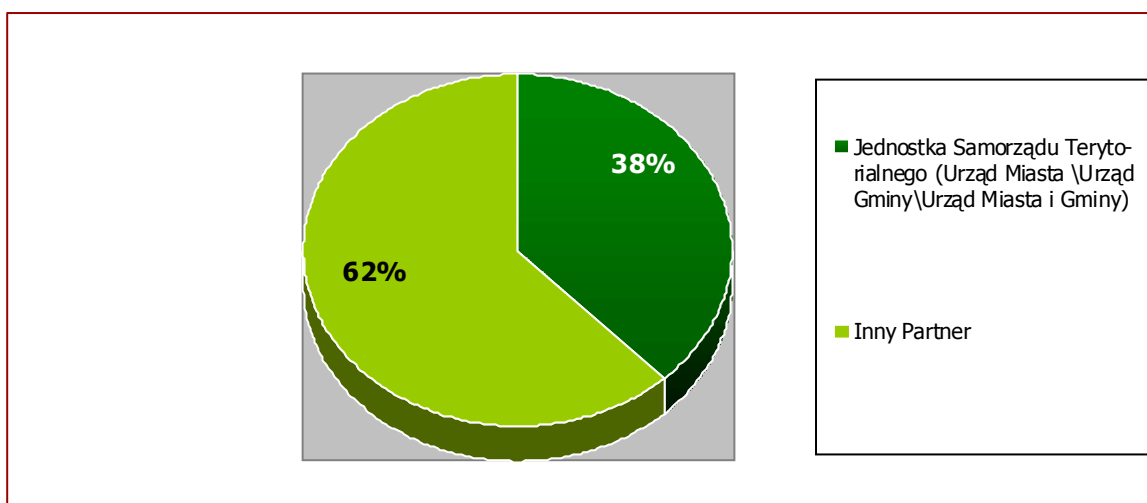
• Być aktywnym uczestnikiem życia społecznego w danej gminie	47%	67%	35%
• Wspierać kulturalną działalność pozarządową oraz zachęcać partnerów biznesowych do działalności na rzecz społeczności lokalnej	38%	28%	26%
• Współpracować z lokalnymi, regionalnymi i międzynarodowymi partnerami	28%	22%	26%
• Być moderatorem dialogu w społeczności lokalnej	25%	17%	19%
• Przyczynić się do rozwoju Gminy	22%	28%	32%
• Angażować artystów w życie kulturalne społeczności lokalnych	16%	11%	23%
• Przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i jego skutkom		11%	3%
• Budować postawy otwartości i tolerancji		11%	3%

8.2. Domy kultury w oczach partnerów

P 24. Jaką jednostką organizacyjną Pan/i reprezentuje?

W badaniu wzięło udział 38% przedstawicieli JST i 62% przedstawicieli Partnera.

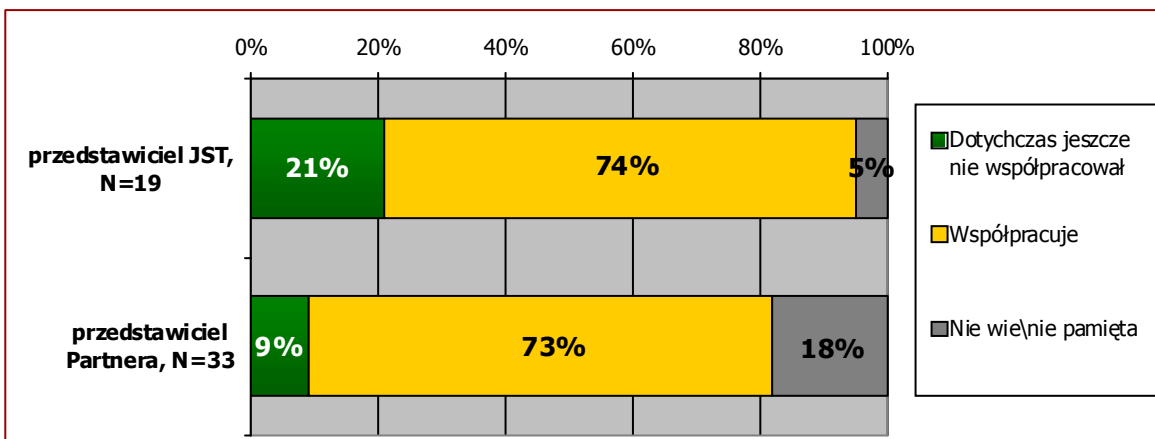
Wykres 17. Jednostka organizacyjna (N=53)

P 25. Ile lat współpracuje Pan/i z ramienia swojej instytucji z miejscowym domem kultury?

Zarówno po stronie JST, jak i Partnera ok. $\frac{3}{4}$ przedstawicieli współpracowało już z miejscowym domem kultury. 21% osób po stronie JST deklaruje, że w chwili obecnej rozpoczyna dopiero współpracę z DK. Po stronie Partnera takich osób jest tylko 9%.

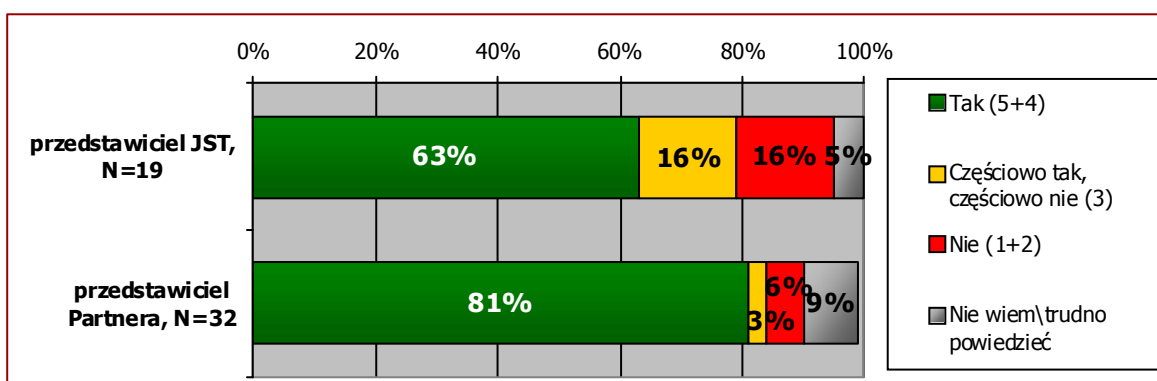
Wykres 18. Liczba lat współpracy z miejscowym DK (N podano dla każdej badanej grupy)

P 26. Czy uważa Pan/i, że uczestnictwo miejscowego domu kultury w Programie Dom Kultury+ przyczyni się do poprawy jego infrastruktury?

Większość przedstawicieli JST i Partnera jest przekonanych o tym, iż uczestnictwo miejscowego domu kultury w Programie Dom Kultury+ przyczyni się do poprawy jego infrastruktury. Nieco bardziej sceptycznie do takiego postrzegania udziału w Programie DK+ są nastawieni przedstawiciele JST, niż przedstawiciele Partnera. 16% przedstawicieli JST jest skłonna twierdzić, że udział DK w Programie DK+ nie przyczyni się do poprawy infrastruktury, ale również 16% uważa, że uczestnictwo może tylko częściowo przyczynić się do poprawy infrastruktury.

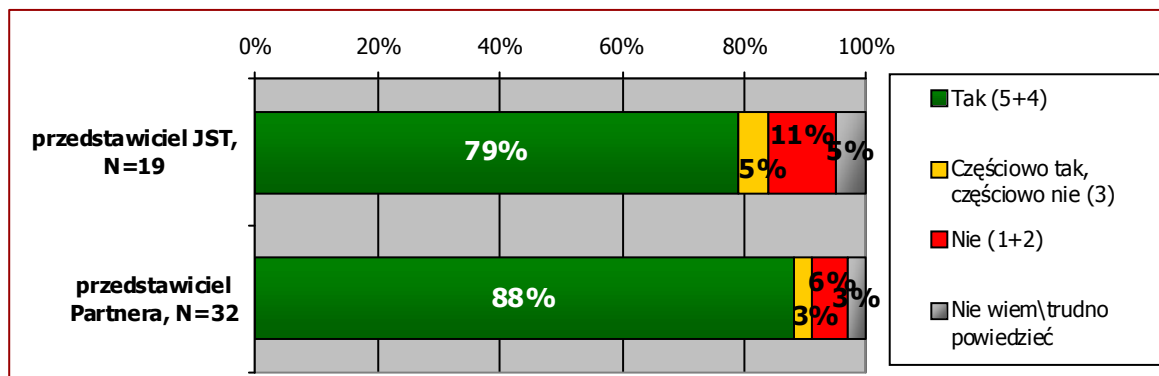
Wykres 19. Opinie o programie DK+: infrastruktura DK (N podano dla każdej badanej grupy)

P 27. Czy uważa Pan/i, że uczestnictwo miejscowego domu kultury w Programie Dom Kultury+ przyczyni się do rozwoju oferty i organizowania większej ilości imprez?

Większość przedstawicieli JST i Partnera jest przekonanych o tym, iż uczestnictwo miejscowego domu kultury w Programie Dom Kultury+ przyczyni się do rozwoju oferty i organizowania większej ilości imprez. Również w przypadku rozwoju oferty i organizowania imprez przedstawiciele JST są bardziej sceptycznie nastawieni, niż przedstawiciele Partnera do korzyści, jakie w tym zakresie osiągnie miejscowy dom kultury.

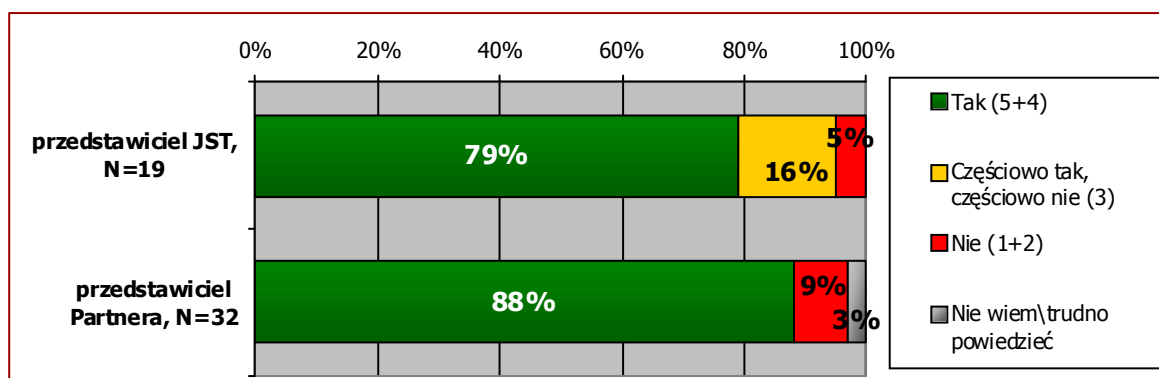
Wykres 20. Opinie o programie DK+: rozwój oferty i organizowanie imprez przez DK (N podano dla każdej badanej grupy)

P 28. Czy uważa Pan/i, że uczestnictwo miejscowego domu kultury w Programie Dom Kultury+ przyczyni się do rozwoju zatrudnianej kadry poprzez szkolenia?

Większość przedstawicieli JST i Partnera jest przekonanych o tym, iż uczestnictwo miejscowego domu kultury w Programie Dom Kultury+ przyczyni się do rozwoju zatrudnianej kadry poprzez szkolenia. Również w tym przypadku przedstawiciele JST są bardziej sceptycznie nastawieni, niż przedstawiciele Partnera do korzyści, jakie w tym zakresie osiągnie miejscowy dom kultury.

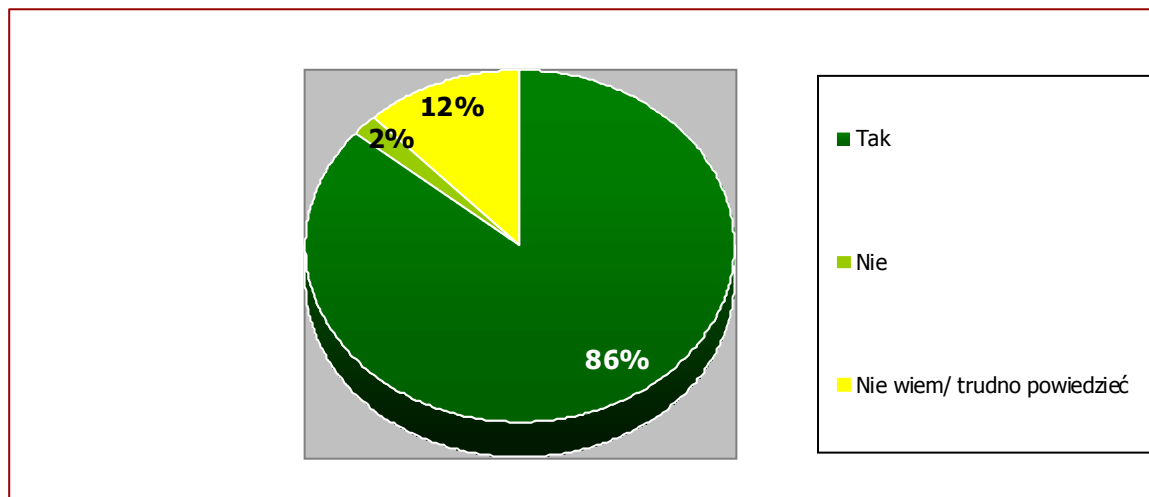
Wykres 21. Opinie o programie DK+: rozwój kadry poprzez szkolenia (N podano dla każdej badanej grupy)

P 29. Jak Pan/i uważa, czy miejscowy dom kultury jest w stanie zachęcić jeszcze większą liczbę okolicznych mieszkańców do uczestnictwa w zajęciach stacjonarnych i organizowanych imprezach?

Większość przedstawicieli JST i Partnera uważa, że miejscowy DK może pozyskać większą ilość uczestników zajęć. Uważa tak 86% badanych w tej grupie.

Wykres 22. Możliwości domu kultury w oczach JST i Partnera (N=51)

P 30. Jakie działania miejscowego domu kultury mogą przyczynić się do zwiększenia liczby uczestników zajęć stacjonarnych i imprez?

P 31. Dlaczego Pan/i tak uważa?

Opinie, które były formułowane przez przedstawicieli JST i Partnera koncentrowały się głównie na:

- Poszerzeniu/ zróżnicowaniu/ dopasowaniu oferty
  - *Urozmaicenie oferty, dotarcie z informacją o ofercie do jak największego grona odbiorców, budowa wizerunku Ośrodka jako otwartego dla mieszkańców*
  - *Uatrakcyjnienie oferty zajęć oraz dostosowanie jej do oczekiwań wpłynęło wyraźnie na zwiększenie liczby uczestników,*
  - *Poprzez poszerzenie oferty i dotarcie do większej liczby odbiorców*
  - *Poszerzenie oferty zajęć*
  - *Powstanie pracowni gliniarskiej, rzeźbiarskiej, otwarcie muzeum żywego kafla, kafla jako produkt lokalny, powstanie uniwersytetu trzeciego wieku, otwarcie pracowni fotograficznej*
  - *Projekcje filmów, przedstawienia teatralne*
  - *Przede wszystkim poszerzenie oferty ośrodka kultury, wprowadzenie innowacyjnych, świeżych pomysłów oraz ich skuteczna promocja,*
  - *Realizacja innowacyjnych projektów, niestandardowych programów (tworzenie oferty niespotykanej w sąsiednich, miejskich ośrodkach), realizowanie działalności zgodnie z potrzebami społeczeństwa lokalnego*
  - *Zorganizować zajęcia/kółka zainteresowań z różnych dziedzin dla dzieci i młodzieży, ponieważ obecnie nie ma takich zajęć,*
  - *Zwiększenie oferty*
  - *Zwiększenie oferty kulturalnej dla przedziału wieku 16-18*
  - *Pracownicy domu kultury powinni dostosować ofertę zajęć i imprez do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, Większość imprez odbywa się w murach budynku, Moim zdaniem, "wyjście z murów", może przynieść korzyść*
  - *Wyjście z ofertą do ludzi (poza budynek ŻOK)*
  - *Działania prowadzone we współpracy z młodzieżą, lokalnymi animatorami, zajęcia integracyjne z grupą uchodźców z Czeczenii (kultura, kulinaria, śpiewy, tradycje), Młodzież pomysł*
  - *Większa ilość imprez skierowanych bezpośrednio do społeczności lokalnej, postawienie większego priorytetów na ludzi młodych, z pasją,*

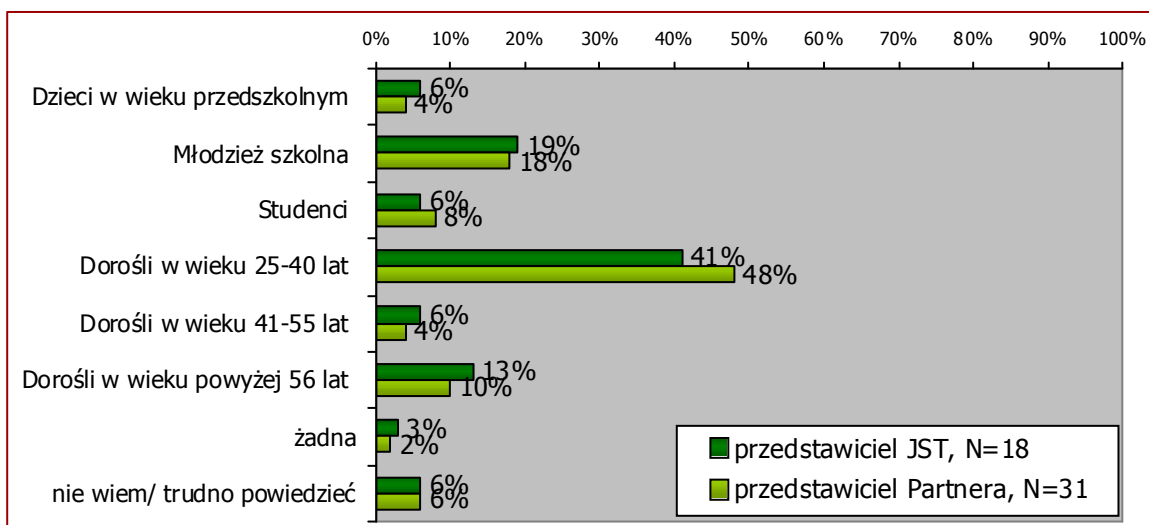
Ewaluacja ex-ante Programu Dom Kultury+

- *Rozszerzenie oferty, lepsze nagłośnienie (reklama) podejmowanych działań*
- *Imprezy ukazujące dziedzictwo kulturowe regionu*
- **Działaniach promocyjnych**
  - *Większa promocja imprez i wydarzeń, zwiększenie różnorodności imprez*
  - *Większa promocja oferty*
  - *Większa promocja oferty KDK, organizowanie bezpośrednich spotkań np, w szkołach w celu zachęcenia do uczestnictwa w określonych zajęciach,*
  - *Lepsza promocja - szersza oferta*
  - *Aktywizacja do uczestnictwa poprzez promocję swoich działań, prezentację osiągnięć, współpracę z różnorodnymi organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorze kultury i nie tylko%*
  - *Informacja na większą skalę*
  - *Lepsza informacja o planowanych wydarzeniach,*
  - *Poprzez media i ogłoszenia, poprzez spotkania, poprzez kontakt ze szkołami!*
  - *Poprzez media, plakaty, szkoły, organizacje społeczne itp,*
  - *Promocja MGOK, Dni Pełczyc, Święto Tataraku, propozycje na spędzanie wolnego czasu*
  - *Zdecydowanie aktywność na portalach społecznościowych, wysyłanie maili, smsów*
  - *Zwiększenie liczby plakatów, uruchomienie newslettera na stronie domu kultury i stronie gminy, osobiste zachęcanie młodzieży do udziału w zajęciach, np wizyty w szkołach*
  - *Popularyzacja zajęć aktualnie realizowanych, które nie są dobrze wypromowane, poszukiwanie nowych pomysłów w planowanych zajęciach, żeby nie były powielane*
- **Lepszej komunikacji**
  - *Nowy sposób komunikowania się, wykorzystywanie mieszkańców jako ambasadorów DK, wychodzenie na zewnątrz z imprezami,,,*
  - *Dobry przepływ informacji, zwiększenie ilości godzin pracy świetlic w okolicznych miejscowościach sprawi, że ludzie łatwiej się zintegrują i odkryją własne potrzeby na kontakt z kulturą,*
  - *Przepływ informacji*
- **Diagnozie potrzeb społecznych**
  - *Poprzez diagnozę badań potrzeb kulturalnych, analizę ankiet możemy przygotować ofertę skierowaną do wszystkich grup wiekowych, ponad to planujemy poszerzenie kalendarium imprez*
  - *Zbadanie potrzeb lokalnego rynku - potrzeb kulturalnych mieszkańców i dostosowanie oferty do tych potrzeb*
- **Doposażeniu placówek**
  - *Lepsze wyposażenie domu kultury*
  - *Większe nagłośnienie, profesjonalność kadry, bogata oferta*
- **Inne**
  - *Zmiana polityki finansowej placówki (większe motywowanie animatorów kultury) - zatrudnienie współpracowników odpowiedzialnych za poszczególne projekty, na umowę zlecenie,*
  - *Zatrudnienie instruktorów do poszczególnych działań*
  - *Sieciowość informacyjna lokalna jak i globalna, zintegrowany kalendarz kulturalny*
  - *Aktywizacja mieszkańców poprzez realizację ich pomysłów*

P 32. Która grupa wiekowa mieszkańców wydaje się Panu/i jeszcze „najmniej zagospodarowana” i miejscowy dom kultury mógłby przyciągnąć ją do siebie?

Zarówno przedstawiciele JST, jak i Partnera uważają, że najsłabiej zagospodarowana przez miejscowy dom kultury jest grupa wiekowa 25-40 lat. Taki pogląd wyrażają 4 osoby na 10 badanych po stronie JST i Partnera. Grupą, która wydaje się możliwa również do zagospodarowania może być również młodzież szkolna oraz dorośli w wieku powyżej 56 lat.

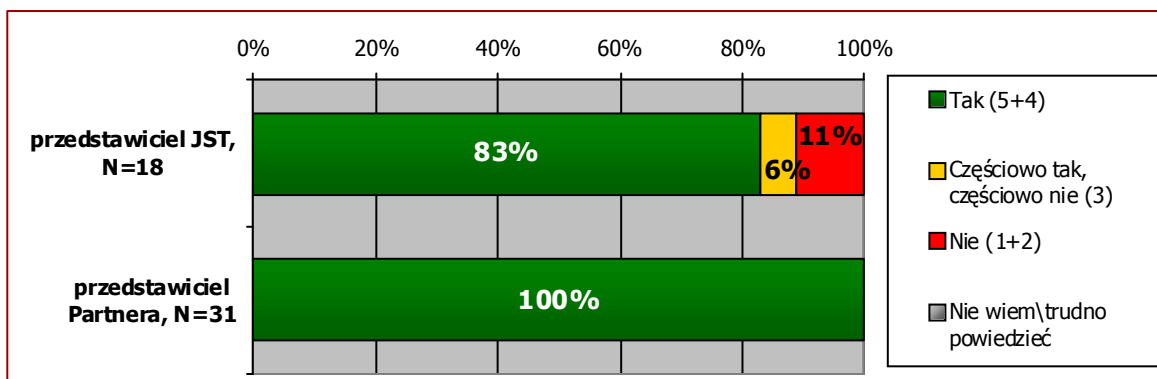
Wykres 23. Liczba uczestników zajęć stacjonarnych (N=33)

P 33. Czy uważa Pan/i, że współpraca Pana/i instytucji z miejscowym domem kultury może korzystnie wpłynąć na realizację celów, jakie stawia przed sobą miejscowy dom kultury?

Opinia na temat współpracy JST z domami kultury w ramach celów, jakie sobie stawia dom kultury jest ogólnie dobra – 83% twierdzi, że ta współpraca może być korzystna. Obserwuje się jednak niewielki odsetek przedstawicieli JST, którzy uważają, że taka współpraca wpłynie tylko częściowo, albo w ogóle nie wpłynie korzystnie na osiągnięcie celów miejscowego domu kultury. Zdecydowanie lepszą opinię na ten temat mają Partnerzy. Wszyscy wyrażają pogląd, że ich współpraca wpłynie na osiągnięcie celów przez miejscowy DK.

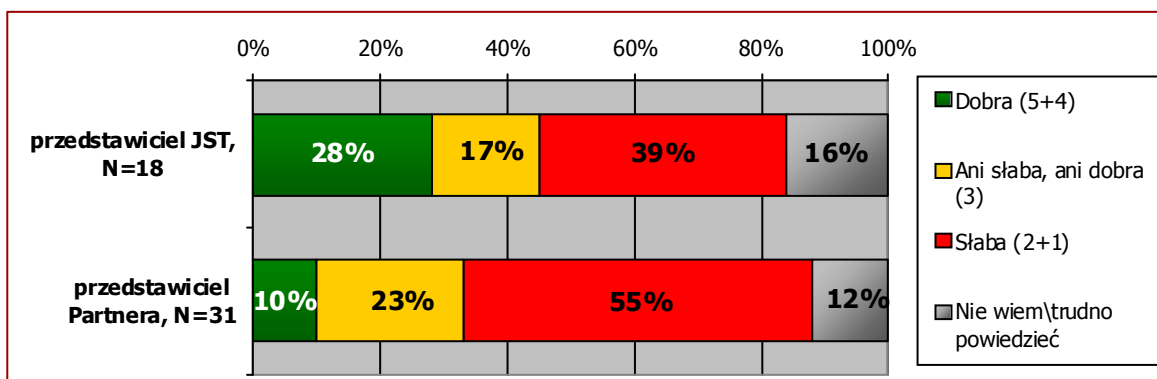
Wykres 24. Opinie na temat współpracy JST i Partnera z DK (N podano dla każdej badanej grupy)

P 34. Jak ogólnie określiliby/łaby Pan/i kondycję finansową miejscowego domu kultury?

Opinia na temat kondycji finansowej miejscowego domu kultury jest zróżnicowana w oczach przedstawicieli JST i przedstawicieli Partnera. 28% przedstawicieli JST uważa, że sytuacja miejscowego domu kultury jest dobra, podczas gdy tylko 10% przedstawicieli Partnera tak uważa. O słabej kondycji finansowej domu kultury mówi 39% przedstawicieli JST i 55% przedstawicieli Partnera.

Wykres 25. Opinie na temat współpracy JST i Partnera z DK (N podano dla każdej badanej grupy)

Załącznik 2. Beneficjenci Programu Dom Kultury+

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	NAZA PLACOWKI - DOMU KULTURY
1	Blachownia	Miejski Dom Kultury w Blachowni
2	Chocianów	Chocianowski Ośrodek Kultury
3	Chojnów	Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chojnowie
4	Cyców	Gminny Dom Kultury w Cycowie
5	Drawsko Pomorskie	Ośrodek Kultury w Drawsku Pomorskim
6	Dywity	Gminny Ośrodek Kultury w Dywitach
7	Gródek	Gminne Centrum Kultury w Gródku
8	Gródków	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary
9	Kalisz Pomorski	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kaliszu Pomorskim
10	Kamień Pomorski	Kamieński Dom Kultury
11	Krasnystaw	Krasnostawski Dom Kultury
12	Krotoszyn	Krotoszyński Ośrodek Kultury
13	Książ Wielkopolski	Centrum Kultury Książ Wielkopolski
14	Lądek Zdrój	Centrum Kultury i Rekreacji w Lądku Zdroju
15	Lipnica Murowana	Gminny Dom Kultury w Lipnica Murowanej
16	Lubniewice	Gminny Ośrodek Kultury w Lubniewicach
17	Łochowo	Wiejski Ośrodek Kultury w Łochowie
18	Łowicz	Łowicki Ośrodek Kultury
19	Michałowó	Gminny Ośrodek Kultury w Michałowiu
20	Mogilno	Mogileński Dom Kultury
21	Mordy	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Mordach
22	Mrocza	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mroczy
23	Mykanów	Gminny Ośrodek Kultury w Mykanowie
24	Nałęczów	Nałęczowski Ośrodek Kultury
25	Nowy Dwór Gdański	Żuławski Ośrodek Kultury w Nowym Dworze Gdańskim
26	Nowy Tomyśl	Nowotomyski Ośrodek Kultury
27	Oleśnica	Gminny Ośrodek Kultury Oleśnica z siedzibą w Boguszycach
28	Pełczyce	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Pełczycach
29	Pieniężno	Miejski Dom Kultury w Pieniężnie
30	Poddębice	Poddębicki Dom Kultury i Sportu
31	Podkowa Leśna	Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich Podkowa Leśna
32	Poręba	Miejski Ośrodek Kultury w Porębie
33	Sępólno Krajeńskie	Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim

34	Siemiatycze	Siemiatycki Ośrodek Kultury
35	Sławno	Sławieński Dom Kultury
36	Staszów	Staszowski Ośrodek Kultury
37	Subkowy	Dom Kultury w Subkowach
38	Szczaniec	Szczaniecki Ośrodek Kultury
39	Szklarska Poręba	Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej w Szklarskiej Porębie
40	Tarnów Opolski	Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowie Opolskim
41	Terespol	Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu
42	Trzebiatów	Trzebiatowski Ośrodek Kultury
43	Tulizzków	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Tulizkowie
44	Wasilków	Miejski Ośrodek Animacji Kultury w Wasilkowie
45	Wilga	Gminny Ośrodek Kultury w Wildze
46	Wleń	Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki we Wleń
47	Wręczyca Wielka	Gminny Ośrodek Kultury we Wręczycy Wielkiej
48	Złocieniec	Złocieniecki Ośrodek Kultury
49	Żabno	Gminne Centrum Kultury w Żabnie
50	Żarów	Gminne Centrum Kultury i Sportu w Żarowie

Załącznik 3. Przykłady potencjalnych PARTNERÓW w Programie DK+

- **Dom Kultury w Nałęczowie:**
  - Urząd Miasta Nałęczowa
  - Starostwo Powiatowe w Puławach – Wydział Promocji i Kultury
  - Towarzystwo Przyjaciół Nałęczowa
  - Nałęczowskie Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji
  - Stowarzyszenie Kraina Lessowych Wąwozów
  - Klub „Ziemianki”
  - Lokalna Grupa Działania „Zielony Pierścień”
  - Biblioteka Publiczna
  - Filharmonia Lubelska
  - Fundacja Pro-Arte (Warszawa)
  - Przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja z terenu gminy Nałęczów
  - Liceum Plastyczne
  - Zespół Szkół w Nałęczowie
  - Szkoła Muzyczna
  - Muzea: B. Prusa i St. Żeromskiego
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
  - Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów”
  - Sanatoria
  - Koła Gospodyń Wiejskich: Drzewce, Piotrowice, Bronice
  - Klub Jesiennych Entuzjastów
  - Związek Emerytów, Rencistów, Inwalidów i Kombatantów
  - Bank Spółdzielczy w Nałęczowie
  - Bankowe Towarzystwo Rowerowe w Nałęczowie
  - Kluby Sportowe: Cisy Nałęczów, PMKS Piotrowice, Drzewce
  - Firmy: Cisowianka, Nałęczowianka
- **Dom Kultury w Mordach:**
  - Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Mordach
  - Towarzystwo Przyjaciół Mordów
  - Stowarzyszenie „Naszym Dzieciom”
  - Urząd Miasta i Gminy Mordy
  - Ochotnicza Straż Pożarna
  - Szkoły: podstawowe, gimnazja. Licea
  - Koło Gospodyń Wiejskich
  - Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
  - Koło Emerytów i Rencistów
  - Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna
  - Akcja Katolicka
  - Przedstawiciele Grup Nieformalnych
  - Rady Sołectkie
  - Klub AA
  - Świetlica Socjoterapeutyczna
  - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
  - Wolontariat
  - Klub Sportowy „Polonez”

Załącznik 4. Bibliografia

1. Analiza instytucjonalno-prawna funkcjonowania domów kultury w Polsce. Narodowe Centrum Kultury: Warszawa. styczeń 2010.
2. Bąk, Jacek. 2010. Ośrodek kultury a lokalna społeczność. Warszawa: Narodowe Centrum Kultury.
3. Białek-Graczyk. Marta. 2009. Zoom na domy kultury. Pierwsza odsłona. Dostępny na stronie: <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/447107.html>
4. Burszta, Wojciech i Barbara Fatyga (red.). Mirosław Duchowski, Jacek Nowiński, Mirosław Pęczak, Elżbieta Anna Sekuła, Tomasz Szlendak, przy współpracy Alberta Hupy i Piotra Majewskiego. 2009. Raport o stanie i zróżnicowaniach kultury miejskiej w Polsce. Warszawa: Raport opracowany na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako jeden z Raportów o Stanie Kultury.
5. Dla Animacja kultury – metody/ działania/ inspiracje. 2009. Warszawa: Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”.
6. GUS 2010. Raport 'Działalność instytucji kultury w Polsce w 2009 r.' Warszawa: GUS.
7. Jedlewska, Barbara i Bohdan Skrzypczak (red.). 2009. Dom kultury w XXI wieku. Wizje, niepokoje, rozwiązania. Olsztyn: Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie.
8. Kasprzak, Tomasz i Bartłomiej Walczak. 2010. „Domy i Ośrodki Kultury w świetle danych GUS”. Narodowe Centrum Kultury.
9. Nałęcz, Sławomir. 2009. Kultura w 2008r. Warszawa: GUS.
10. Opis programu Dom Kultury+ dostępny na stronach:
11. <http://www.domkulturyplus.pl/index.php/DomKulturyPlus/> i
12. <http://www.nck.pl/kategoria/207/dom-kultury/pr/true>
13. Theiss, Maria (red.). 2009. Zoom na domy kultury – raport. Diagnoza domów kultury w województwie mazowieckim – najważniejsze wnioski.
14. Wnioski Domów Kultury o udział w programie

Załącznik 5. Raport badawczy „Ewaluacja szkoleń podstawowych”

Załącznik 6. Raport analityczny „Uwarunkowania zewnętrzne i potencjał domów kultury”

Załącznik 7. Raport częściowy „Funkcjonowanie domów kultury”

Załącznik 8. Raport częściowy „Analiza mocnych i słabych stron DK”